

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti czikkek:	
Középbirtokos osztályunk ötven éve. <i>Várady Géza.</i>	431
XIII. tenyészállatkiállításunk. II. <i>J. L.</i>	420
A faiskola fekvése, talaja, kerítése és munkálata. <i>Suskoff Henrik.</i>	433
A termések fokozásának eszközei. <i>Károly Rezső.</i>	434
Kissebb szakközlemények	435
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. — r — d.	435
Külföldi lapokból. <i>É. E.</i>	435
Könyvszemle. <i>Borona.</i>	436
Vegyes közlemények	436
Közgazdaság, üzlet, forgalom:	437
Hirdetések	

A legjobb magvak legolcsóbb beszerzési forrása

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító.

József főherceg Ő cs. és kir. Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Fensége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem
Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ő Fensége udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
udvari szállítója

magkereskedése
(28)

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Középbirtokos osztályunk ötven éve.

Gazdasági szakirodalmunk kiváló előhar-
czosa, az elévülhetetlen érdemet szerzett jeles
szakiró néhai Korizmicz László által alapított
és szerkesztett „Gazdasági Lapok” 1850. évi
évfolyama jutott nemrégiben birtokomba. Egy
fél évszázad előtt írott szaklap.

50 év ugyan még nem nagy idő vala-
mely nemzet gazdasági fejlődésének történe-
tében, de nálunk épen a félszázad előtti idő-
pont egy új fejlődési korszakot megnyitó, igen
nevezetes és örökké emlékezetes forduló pon-
tot képez gazdasági életünkben. Hiszen tud-
nunk kell, hogy a szabadságharcunk alatt
különbben is óriási károsat szenvedett földbir-
tokos osztályunk, annak lezajlása után —
tehát épen 1850-ben — kezdett feleszmélni,
annak való tudatára ébredni s komolyan mér-
legelni azt, hogy tulajdonképen mit vesztett
el a robot, az ingyen munka eltörlésével. Tud-
nunk kell azt is, hogy — egyebek mellett —
ezen egyik nagy értékű termelési tényező,
az eddig pénzbe nem került munka fel-
áldozása alapjaiban megrázkódtatta a ma-
gyar mezőgazdaságot s elmaradhatlan követ-
kezményképen óriási átalakulásra adta meg
az alapot. Már csak igen kevesen élnek kö-
zöttünk az akkori időkben működött, küzdött
gazdák, földbirtokosok közül olyanok, kik ké-
pesek lennének előszóval, szakszerűen velünk
megismertetni azon mindent felforgató gazda-
sági krízist a maga teljes nagyságában. Két-
szeres értékkel kell birjon tehát egy már azon
időben kitűnően szerkesztett szaklapból meg-
ismerni az akkori gazdasági állapotot, néze-
teket, aggodalmakat, feltevéseket, jövőre vo-
natkozó terveket és következtetéseket. Ezt
tudva és átérezve vettem kezembe a félszáz-
ados lapfüzetet s kiváló érdeklődéssel kezd-
tem forgatni megfakult lapjait. Már a 10-ik
számban „Pár szó a maga idején” című
„Kistelki” — álnév — aláírással közreadott ve-
zércikk sorai megragadták figyelmemet s vé-
gig olvasva a nagy tudással, széles látkörrel
s az akkori kétségbeesztő állapot alapos ismer-
etéből, feltárásiából levont következtetésekkel
kitűnően megírott fejtegetéseket — valóság-
gal megdöbbentem. Hiszen nekem eddig az
volt a hitem, meggyőződés, hogy az imént
lezajlott félszázad alatt — okulva a multak
tapasztalatain az egészséges fejlődés terén
minden irányban sokat és nagyot haladtunk.
S ime, most, egy 50 év előtt írott szaklap
olvasása után leesik a hályog szemeimről,
tisztán látok. s látom azt a lesújtó, szomorú
valóságot, hogy sok, igen sok tekintetben ma
is ott állunk, a hol voltunk egy fél évszázad
előtt, hogy némely irányban épen semmit sem
haladtunk. S ez az elszomorító következmé-

nyeket előidézett stagnálás vonatkozik első
sorban a középbirtokos osztályra. Csirái an-
nak egyéniségében keltek életre, onnan me-
ritették életerejüket a nagyranövekedéshez, a
melyiely a haladásnak, fejlődésnek útját el-
állva egy félszázad legszebb reményeit sirba
vitték.

De nézzük csak „Kistelkinek 1850-ben
írott cikke mit tartalmaz. „A magyar nemes
földbirtokos szép aranjú napjai elmúltak; a
megszüntetett robot, az érette járó kárpótlás
kimaradása, a foradalom alatti végtelen vesz-
teségek . . . oly nyomasztó helyzetbe sülyesz-
ték őket, a milyenben az ország keletkezése
óta csak a tatárjáráskor létezhetett. És min-
denekfelett most kiiratik az adó . . . Megfog-
ják e mindezt nemes földbirtokosaink birni?
. . . E kérdés felelete. . . bukni fog egy része
menthetetlenül; hányadik? nem tudom, de bi-
zonyosan tetemes része; el lesz kénytelen adni
jóságát . . . s ez addig járand kénytelen kézre,
míg oly tulajdonosra akad, ki tudással gya-
korlati észt és szorgalmat párosít. Ez a ma-
gyar földbirtokos legközelebbi jövője! . . .
Mennyi gazda bizta gazdaságát az öreg-béresre,
semmit nem tanulván s unalomból kutyát-
lovat tartván vagy pipázva henyélvén. Ily el-
járás mellett tudnivaló: a financia végre nem
mutatkozott a legkedvezőbb irányban; adós-
ságot kellett csinálni s ez végre oly közön-
séges divat lón, hogy szinte urias szint ölte
magára . . .” Ezeket mondja „Kistelki” 50 év-
vel ezelőtt. Az első elolvasás annyira csaló-
dásba ejtett, hogy eleinte azt hittem, nem egy
50 éves, hanem mai szaklapot tartok kezem-
ben. Hiszen ezen akkori fejtegetések teljesen
reállenek mai állapotainkra. Avagy a köny-
nyelmű „adosság csinálás” áldozatainak ügye,
középbirtokosaink folytonos pusztulásának és
megmentésének komoly és nehéz kérdése nem
most van-e épen napirenden? Hát a kutyát-
lovat tartás modernebb, fejlettebb s egyuttal
sokkal költségesebb alakban, — a gazdaság
vezetésének, öreg béresre bizása, a szaktudás
negligálása nem szerepelnek-e most is, mint
a romlásnak alap-okai, kutforrásai? S nem
arra intünk-e ma is, hogy a „szaktudással
párosult gyakorlati észt és szorgalom” azon
fegyverek, a melyeknek érvényre jutásával le-
hetünk csak képesek mai nehéz viszonyaink
között helyt állani. „Ezentul tanulunk s ipar-
kodunk — vagy koplalnunk kell” — mondja
Kistelki . . . „mert képtelenség valamihez
hozzáfogni, a mihez nem értünk.” A szaktu-
dásnak 50 év előtti ilyen méltatása kétség-
telenül nagy igazságot tartalmaz. Ezzel szem-
ben sajnosan kell lépten-nyomon tapasztal-
nunk, hogy a szakképzettség még ma sem
bir kellő mértékben érvényesülni, az ötlet min-
den irányban feltétlenül megillető előkelő he-

A Zalathnai kénkovand



ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és műtrágya-gyára alánlja legjobb minőségű mindennemű műtrágyáit

a t. ez. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-nál alóli megrendelést legcélszerűbb az „Erd. Gazd. Egylet” raktárához intézni. —

Árajánlatokkal készséggel szolgál a **KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.**

(242.)

lyet elfoglalni. Tehát ebben haladásunk távolról sem áll arányban a lefolyt öt évtized követelményeivel.

„... gazdának... annyi teendője van, hogy gazdaságát mellékesen nem üzheti; nem lehet egyszermind szolgabírói, vagy megyei jegyző, hanem csak gazda, de gazda a legnemesebb értelemben.“ „... azon közvélemény uralkodott, hogy nemzete iránti adóját, kiki csak úgy róhatja le. ha főleg juratus, szolga- vagy tábla-bíró; ámde ezen előítélet alkalmazása nemcsak az egész juratusi és táblabírói világot, hanem majd a gazdákat is tönkre juttatta. Ideje, hogy kijózanodjunk s a gazdát megérdemlett rangjába visszahelyezzük.“

Ezek szerint a mezőgazdaság már 50 év előtt olyan foglalkozásnak tartott, a mely mellékesen nem üzhető, s a mely teljes szakképzettséget és egész embert követelt. S mégis azt látjuk ma félszázad múlva is, hogy a gyáros, kereskedő, hivatalnok üres idejében egyuttal gazda is akar lenni, bizonyítékul annak, hogy a szakismereteket ma sem sokra becsüljük, illetve azon tévhitben élünk, hogy a gazdálkodás terén csekély tudással bárki is érvényesülhet. Haladásunknak ez is egyik fokmérője De a fennebbiekben egyuttal arra az akkori és sajnós még ma is teljes érvényben fennálló káros törekvésre is utal Kistelki, hogy a jövő gazda-generációt képező fiatal-ság, földbirtokok várományosai, a helyett, hogy teljesen a gazdai pályának szentelnék magukat, s ebben iparkodnának magukat a legalaposabban kiképezni, közhivatalnokot megillető képzettségek megszerzésére törekednek. Hát bizony ez ma is épen úgy van, mint volt a régi táblabírói világban. A földbirtokos apák végzetes balsikereiken nem okulva középiskolát végzett fiaikat jogvégzettség megszerzésére ösztönzik azon balga előítélet alapján, hogy csakis így lehet belőllük „valami“, csakis így juthatnak bizonyos társadalmi előjogok birtokába, míg a gazdasági szakképzettség — szerintük — mellékes, nem biztosít semminő társadalmi előnyöket. Hozzájárul ehez azon előre való gondoskodás is, hogy ha mint gazda nem boldogulhat, mint hivatalnok megkeresheti kenyerét. Így azután a fiatal gazda, minden szakbeli előképzettség nélkül, legfeljebb az otthon önkéntelenül reáragadt, felületesen elsajátított ósdi, ferde gazdasági nézettel eltelve veszi át apai örökét s annak elmaradhatatlan következményképen kinlódik, vergődik a mig lehet S ha végre teljesen tönkre megy, még akkor sem akarja belátni, megérteni, hogy kellő szakképzettség nélkül gazdaságot eredményesen vezetni, a mint nem lehetett félszázad előtt sem, százszor-ezerszer nagyobb képtelenséget képez az ma.

A továbbiakban saját gazdaságát, rendszerét, terveit ismertetve s szakismeretek hiányában kivitelnél sok mindennel felakadva így kiált fel Kistelki: „Miert lettem én juratus és táblabíró, miert nem mentem inkább Hohenheimba gazdaságot tanulni? Ezt elmulasztván önszorgalom által kellett nevelésem hiányait pótolni. Neki estem Thaer. Schwertz... s tudja isten mennyi más gazdasági íróknak. Hiába mondták táblabíró társaim, hogy a gazdálkodást könyvekből megtanulni nem lehet; ha megakadunk, az öregbérest meg komám uramat kell megkérdezni; én mit sem hajtottam reá, tudván: mikép a gazdászati százados tapasztalásokból meritett tudomány, csakhogy a könyveket meg kell választani s az után nem csak immel-ámmal beléjük pillantani, hanem a rendszert áthatva, alapelveit világosan felfogva, s a mi azután gyakorlatnál a fő, a szabályokat az adott körülményekre helyesen alkalmazva.“

Hány és hány tönkrement földbirtokos család siratja ma — épen fennebbiekben foglalt szép elvek-, tanításoknak annak idején el nem fogadása, nem követése miatt szétkallódott, idegen kézre jutott vagyonát. De hány és hány földbirtokos van ma olyan, ki az 50 év előtt elhangzottakból még ma is nemesak

okulást merithetne, de azoknak követésével, alkalmazásával vagyona megmentésében, szilárdabb alapra helyezésében önmagának kitűnő szolgálatokat tehetne.

„... a gazda valósággal nem csak termesztő, hanem egyszermind kereskedő is“ — mondja Kistelki a továbbiakban. És ez képezi gazdai egyéniségünk legnagyobb fogyatékos-ságát még ma is. Ez az, a mit ma — 50 év múlva — sem győzünk eléggé hangsúlyozni, megérteni, hogy csakis úgy fogunk boldogulhatni, ha gazdálkodásunkban a legszigorubb üzleti álláspontra helyezkedni, magunkat üzletemberekké átformálni képesek leszünk. Bátoran megállapíthatjuk, hogy e tekintetben haladásunk sem sokkal többet ér a semminél.

Fejtegetéseinek záradékul Kistelki az alábbiakkal végzi: „... gazda akarok lenni. gazda testestől, lelkestől, semmi más, mint gazda, ki nem kérdezi, mi történik Párisban, Londonban, hanem mi óljában, szántóföldeim, ki... gazdászaton kívül és felül mit sem akar tudni és hallani s ki leöltvén frakkját, fénymázás saruit, fehér keztyűit, annyira elváltozott, hogy szürke farmer-kabátjában s a hétvezér idejére emlékeztető hatalmas csizmáiban, ti barátim, alig ismernétek meg s fejére esküdnétek, hogy életében sohasem lehetett juratus vagy táblabíró.“ Azt mondja ezekben, hogy a ki mint gazda hivatása magaslataira emelkedni s annak gyümölcseit élvezni akarja, az szakítson a nemcsak semmi hasznót nem hajtó, de föltétlenül mindig káros irányban kifejezésre jutó urhatnámsággal, üres hivalkodással, életének minden idejét egyedül és kizárólag a gazdai pályának szentelje s ne akarjon e mellett valami más egyéb is lenni.

Kistelkinek ezekben kivonatossan között 50 év előtti fejtegetései, jellemzései, nézetnyilvánításai, tanácsadásai eléggé alkalmasak arra, hogy azokból a félszázad-előtti földbirtokos osztály gazdai egyéniségét összes hibáival, fogyatékoságaival együtt megismerjük. S a midőn az akkori középbirtokosság közel jövőjére vonatkozó jóslásainak beteljesedését a multban megismertük, nem volt szabad megütköznünk, sőt arra elkészülve kellett lennünk, hogy a volt földesuraink gazdasági életében több, mint félszázad előtt kitört vihar sokakat maga alá fog temetni, el fog seperi a gazdasági lét szinteréről. De, mint a természetben vihar után minden új életre kel, a gyengék megsemmisülése után a megmaradt erők fokozottabb, erőteljesebb gyarapodásnak indulnak — épen úgy teljes joggal várhattuk, remélhattuk, hogy középbirtokos osztályunk átélve, kiállva az újjáfejlődési viharát s okulva az e közben tett keserű tapasztalatokon, alkalmazkodva a megváltozott viszonyokhoz és reformálva önmagát, új alapokon erős, hatalmas fejlődésnek fog indulni, újjászületésében hazájának, nemzetének továbbra is szilárd oszlopa leend. Ha már most a mai középbirtokos osztályt oda állítjuk a régi, 50 év előtti mellé, szomoruan fogjuk tapasztalni, hogy a gazdai egyéniség hibái, fogyatékoságai ma, félszázad múlva is ugyanazok, sőt sok tekintetben hatványozott mértékben nagyra nőttek. Az urhatnámság ördöge ma épen úgy szedi áldozatait, mint akkor; a szakértelem általános méltánylásában, előtérbe helyezésében még mindig igen keveset haladtunk; a kereskedői, üzleti szellem növelésében épen semmit sem tettünk. Ezekhez viszonyítva magyar középbirtokosságunk ma is folyton pusztul és fogy.

És most bármely oldalról, bárminő világítás mellett vizsgáljuk a dolgot, nem láthatunk abban egyebet, mint minden mentő körülményt nélkülöző, a gazdai egyéniség hibái, káros kinövései, fogyatékoságai folytán szükségszerűen bekövetkezett mélyen lesújtó, megdöbbentő tény. 50 év nem volt elég arra, hogy középbirtokosságunk felismerve káros irányban haladását a folytonos visszaesés végzetes lejtőjét, magához térjen s saját erőiből reformálva önmagát, jobb utra térjen.

Ilyen körülmények között mit hozhat a

jövő, mit várhatunk az imént beállott új félszázadtól? A mult és jelen egybevetéséből levonva a következtetést, a jövő képét megalkotni nem igényel semmi különös jóslási tehetséget. Bátoran kimondhatjuk, hogy az esetre, ha a beállott új félszázad sem szüli meg azon garanciákat, nem hozza meg hamarosan ama nélkülözhetetlen alapfeltételeket, a melyek ezen jobb sorsra érdemes birtokos osztályunk önmaga újjászervezésének, saját erőiből talpraállításának elmaradhatatlan tényezőit képezik — el fog jöni az idő, a midőn a ma még úgy, ahogy tengődő középbirtokosságunk már csak a multé leend, s csak a történelemből fogják a késő unokák annak egykori létezését, szomorú végpusztulását megismerni. Bár a tizenkettedik óra is már letűnőben van, még mindig nem késő a haza és önmaga iránti legszentebb köteleességek teljesítésével a jövő gyászos képét megváltoztatni.

Várady Géza.

XIII-ik tenyészállatkiállításunk.

II.

Az idő nagy mester, így tartja a közmondás és ezt mutatják nekünk a tapasztalatok is. Mindent emberi kézzel és emberi észszel előteremteni nem lehet; meg kell hagyni az időnek a maga munkáját és az adott esetben meg kell hagyni a szervezetnek, az élő testnek, a mi erdélyi szürkemarhánk élő szervezetének is a maga idejét arra, hogy formálódjék, alakuljon, változzon, a maga természetes útján olyanná, a milyenné az újabb irányzat óhajtja. Ez a változás most már úgy is feltartóztatlanul halad a maga útján, nekünk csak istápolni támogatni kell azokkal a természetes eszközökkel, melyek mai tudásunk szerint erre alkalmasak.

Azt már első cikkemben említettem, hogy nem olyan sziklamerevségű a mi szürke marhánk, mint a milyennek sokan és sokáig gondoltuk. A maig elért eredmények legalább azt bizonyítják, hogy a változandóságra épen olyan hajlékony ennek szervezete, mint más kulturfajtáké.

Az anyag tehát gyurható, alakítható, csak érteni kell a módját. Nagyjában már ezek a módok is ismeretesek. Az egyes állatok átörökítő képessége például ritkán csalja meg a tenyésztőt, többnyire csak akkor, ha az elérni óhajtott cél biztosításának egyéb feltételeit nem teljesíti. Ezek az egyéb feltételek pedig mint tudjuk, a helyes és céltudatos takarmányozásban, elhelyezésben, ápolásban és okszerű használatban vannak.

Hazarészünkben mindenkor nagy számban voltak passziós és hivatásuk magaslatán álló állattenyésztők, de valjuk meg az igazat, többnyire egyoldaluan jártak el. Egyik helyen tulbecsülték az átörökítő képességet és következetesen elsőrendű drága bikákat vásároltak a tenyészet részére, a nélkül, hogy teljes eredményt értek volna el. A másik helyen a dusabb tartásban, jó legelőben stb. bíztak. A harmadik helyen a gondos ápolás és hevertetés stb. volt a remédioma a fejlődésnek, holott a mint látjuk, ezeknek összegeben van az a hatalom és erő, mely idők folytán a szervezetnek nem csak külső, de belső tulajdonságait is képes módosítani.

Az állatok fellődésének és a fajták kiválásának története mutatja, hogy tisztán a természetes befolyások hatása alatt is mily arányú változások jöhetnek és jönnek még ma is létre az állatvilág körében s erre, valamint némi hagyományokra támaszkodva biztosak lehetünk a felől, hogy a mi ezer esztendő szürke marhánk volt már jobb is, mint a minő most és az ő satnyulása, visszafejlődése akkor kezdődött, mikor életfeltételei a magtermelés nagyobb arányu és folytonos terjedése miatt megváltoztak.

Ez a hátrányos változás pedig nem csak a legeltetési idő alatt, hanem a teletetés körül is meg történt, ugyanannyira, hogy még az utóbbi évekből is tudnánk példákat idézni

arról, hogy gulyáink miként koplalták át a telet. Nem kell tehát csodálkoznunk azon, hogy ez a marha lassan fejlődő és viszonylag könnyű maradt. Ezt az általános szokás és a természetes viszonyok, hosszú évek során, talán századokon át idézték elő, úgy, a miként a most módosult nézetek, fejlődőigények és az ezek kielégítését célzó törekvések folytán kialakuló szokások, a céltudatosan megváltoztatandó természetes viszonyokkal létrehozandják annak az ellenkezőjét, t. i. a gyorsabban fejlődő és nagyobb tömegű szürke marhát.

A mi ebben az irányban eddig történt, annak legértékesebb, legszebb és általános szempontból is legbecsebb képét a Sperker-féle tenyészetben látjuk. Nem mondjuk, hogy ez a tenyészet többet mutat, mint a menyit rövid 15-20 év alatt egészséges alapon emberileg előteremteni lehet. És éppen ez szabja meg előttünk a tenyészet értékét, s noha a szó igazi értelmében gulyabeli marhának nem nevezhetjük ezt az anyagot: az edzettség, szilárdság és tömörség vonásai mégis kidomborodnak náluk, a mi határozottan arra mutat, hogy tenyésztőjük karöltve dolgozott az idővel és kellő befolyást engedett a természetes viszonyok alakító munkájának is.

Jó és mindenestre követésre méltó ez a példa, melynek nyomában meglepően szép eredmény fakadt.

Már most ezt az eljárást általánosítani kell és készen lesz szarvasmarhatenyésztésünk általános fejlődésének a képe, melynek jellegző vonásait mostani kiállításunkon már tisztán láthattuk.

Ezek a jellemző vonások megleptek mindenkit és bennünket is. Egyöntetűen, általánosan, minden gulyánkban jobbak a formák, nagyobbak a test tömegei és gyorsabb a fejlődés, pedig némely helyen alig történt még valami érdemleges dolog a tenyésztés javítására. Csak egy kissé több gondot fordítanak a bika testalkatára, elhelyezésére, ápolására és takarmányozására. Az egész együttvéve bagatel dotog, az ember alig is veszi észre és mégis lendült már tőle ez a nagy és felettebb fontos ügy.

A lebiztosabb ut tehát ez, csak haladjunk rajta tovább, mindig nagyobb és nagyobb gondot fordítván a fentirt feltételekre. Ezen az uton és ilyen módon tulzába sohasem jutunk és így ha valaki azt kérdezné, hogy meddig haladhat itt: jó lélekkel felelhetnének neki, hogy a végtelenségig.

Ha így járunk el, hihetetlen fokra emelhetjük szürkemarhánk fejlődő képességét a nélkül, hogy eredeti szilárdságából, kiváló munkaképességéből és bizonyos betegségekkel szemben tanúsított nagyobb ellenálló erejéből veszítene. Mind a mellett azoknak, kik az újabb irány tulhajtása miatt kockáztatva látják ezen eredeti becses tulajdonságokat, némileg igazuk van és mint első cikkemben kifejeztem, én is aggódom e miatt, mert úgy tapasztaltam, hogy a siker merésszé teszi az embereket és a kik haladni, másokat gyorsan megelőzni óhajtának, *veszélyes ugrásokra is hajlandók.*

Ilyenektől pedig épen az alakulás kényes szakában nagyon kell tartózkodnunk, mert ez által akarunk ellenére is igazat adunk azon már többfelől hangoztatott állításnak, mely szerint, ha a szürke marhát olyanná változtatjuk fejlődés és termelés tekintetében, mint a milyenek ma a nyugati cultur fajták, akkor ezek is elpuhulnak és úgy igavonó képességükből, mint szívós, ellenálló erejükből kivetkőznek, mely után hasonlóan azokhoz, a lappangva terjedő ragadó bajoknak könnyen áldozatul esnek.

Ezért állítom én olyanformán élére a kérdést, hogy mindenek felett erő kifejtésre szolgáló szürke marhánk legyen. Ezért vagyok én a mellett, hogy még ott is, a hol a tejelő-képesség fokozására irányul a tenyésztők tevékenysége, a test tömegéből és a forma tökéletességéből ne engedjünk. Ha a tarka fajták-

nál együtt lehet a jó tejelő-képesség, a szabályos és tömeges testtel, együtt lehet az a mi szürke marhánknál is, csak együtt kell őket fejleszteni és az életfeltételeket a kitűzött célhoz kell megszabni.

Lapunkban is többször volt már szó a borjúk felneveléséről és táplálásáról, s mindannyiszor hangsúlyozva lett, hogy már a szopós borjúk táplálásánál kell kezdeni az egyes hasznosítási célok szerint való táplálást és növelést. Ha valaki csak a gyors fejlődést és a test tömegét akarja gyarapítani, kezdettől hízaló takarmányt ad; ha a bő tejelésre fekteti a súlyt, tartózkodik a zsirt képző anyagok nagyobb mérvű adagolásától; ha pedig erő kifejtésre alkalmas állatot akar, az esetben a jó tartás mellett sok mozgásról gondoskodik stb. Mindezek ismert dolgok, s csak azért említem itt fel, hogy rámutassak arra a pontra, a hol célunk elérése végett az első lépést tenni szoktuk.

A kiállításon bemutatott tenyészetek, gulyák és egyes állatok szemlélete közben azonban nem tűnt fel a célok különféleségei felé való törekvések nyoma és ez adta a multkor tollam alá azt a megjegyzést, hogy a régi céltől talán többen és jobban is eltértünk a kellesténél. Nekünk ugyanis nem lehet egyik szélsőségből és egyoldaluságból a másikba menni. De ezt a megjegyzést csak intő szóként tettem, azért, hogy a tenyésztők figyelmét a mi marhánk tejelő képességének fejlesztése felé irányítsam.

Már érintettem, hogy a gyorsfejlődés és a test tömegesebbé tétele által én ma még nem látom veszélyeztetve a mi marhánk munkaképességét és szívósságát, de az mégis nagyon feltűnő, hogy tenyésztőink kevés kivétellel csak a tömegre fektetnek súlyt a tejelő képesség fejlesztésére pedig nem. A mi célunk pedig nagyban és egészben az, hogy a magyar erdélyi marhánál a tarka fajták előnyös tulajdonságait kifejlesszük. Tehát „*tulajdonságait*“ nem pedig csak gyors fejlődő képességét.

Tudom, hogy ma csak a jól fejlődő szarvasmarha keresett és úgy itthon, mint a külföldi piacokon csak ez értékesíthető haszonnal. Az is tény, — még pedig öröndetes hogy a növendék tenyészbikák közül is azokat lehet jól és könnyen értékesíteni, a melyek feltűnőbben fejlődtek, de mi mégis csak úgy végezzünk egész munkát és akkor szabadulunk meg az egyoldaluságtól, ha bizonyos fokig a tejelő-képességet is fejlesztjük a testtel. Majd aztán a fejlődés magasabb fokánál részint külön választható lesz az a csoport, vagy család, melynél a szervezet alakulásából és belső tulajdonságaiból folyólag, a tejtermelésre nyilvánul kiválóbban a hajlam. Ha azonban most nem fordítunk ennek fejlesztésére és fokozására gondot, akkor a „kiválóbbak“ is mindörökké közepesek maradnak.

Általánosságban csak ezeket véltem fel- említenedőnek és most áttérek szarvasmarha-kiállításunk részletes ismertetésére. *J. L.*

(Folyt. köv.)

A faiskola fekvése, talaja, kerítése és munkálata.*)

Azt a kérdést tehetnék, hogy: Minden áron szükséges-e a faiskola? nem lehetne-e mindjárt a gyümölcs magot a helyére vetni, a hol a gyümölcsfának állani kell?

A válasz, — melyre a tapasztalás és gyakorlat tanított bennünket, mindig az — hogy igen is a faiskola minden áron nélkülözhetetlen a jó, tartós, gyökeres gyümölcsfák felnevelésére, akár nagy, akár kis mennyiségben.

Gyümölcs és diszibokor s faiskolához okvetlen szükséges egy teljesen szabad napos és egyenletes fekvésű terület, a melyet a hi-

deg szelek (u. m. észak, északnyugat, északkelet) ellen némely védelmet a magaslatok, épületek vagy nagyobb ültetések által nyer.

Mély völgyek és mélyedések nem alkalmasak. Csak az az előnyük, hogy az ártalmas szelektől megvédik a növényzetet, de hátrányuk az, hogy tavasszal a kései fagyok károsabban hatnak és a fiatal fákat és bokrokat növeiseikben hátráltatják.

Napos, szabad és magasabb fekvésű talaj minden körülmények közt a mély fekvésűnél ajánlatosabb, mert ott úgy a fák, mint a bokrok jobban, erősebben fejlődnek ki, fája keményebb terműzetű lesz és ha más idegen helyre teszik, hol fekvése és talaja nem eléggé kedvező, sokkal jobban fejlődik, mint a mélyebb fekvésű faiskolából kikerült facsemeték.

Voltaképen kell, hogy a talaj mély, nedvesség áteresztő és tápdus legyen, ha a talaj kavicsos vagy sziklás, akkor nem használható, mert a gyökérképzést hátráltatja és nyomorodott növesű fák keletkeznek.

Homokos, mély tápdus talaj minden tekintetben előnyösebb, munkáltatás minden évszakban könnyű, kivihető, mert tavaszkor előbb kiszárad, hamarabb megkezdhetjük rajta a culturát, ugymint kiszedés, ültetés és vetés, a gyökérképzés is gazdagabb s ezek után pedig a növesük is erősebb.

A homoktalaj javítására szolgáló agyag vagy humusos föld néha igen szükséges, csak arra ügyeljünk, hogy göröngyös állapotban közé ne keverjük, hanem előbb szétőrtjük és száraz állapotban közzekeverjük.

Homoktalaj mellett az agyag, márga vagy homokos agyagtalaj egyenlő tulajdonsággal bír, csak hogy nedves időjárás mellett nem könnyű a munkálata.

Ha talajunk túl tápdus, kénytelenek vagyunk a faiskolával egyidőre felhagyni. jól teszünk ha előbb 1-2 éves kapásnövényvel beültetjük, honnét még a földben levő gyom és gaz kitisztítatik.

A bekerítés okvetlen szükséges, mert a nélkül faiskolát nem létesíthetünk.

Hogy az állatoktól teljesen védve legyen, legajánlatosabb a Gletisia (Lepényfa), Morus (eperfa), Maclura aurantiaca (osagok narancs), de megjegyzendő, hogy ez utóbbi csak déli vidéken használható, mert a zord éghajlatot nem bírja ki; vagy 1 és fél méteres magas drót fonadék, melyen a nyul át nem mehet, sem semmi más kártékony rovar alatta nem tenyészik s eltart örök időig, ha minden 3 évben befestetik.

Főkellék pedig a talaj fölporhanyítás, melynek többféle sikere van. Az első az, hogy a növény gyökerei könnyen a földbe hassanak, szetterjeszkedhessenek és így a növény gyökereihez hamarabb juttathassák a tápot.

Aztán a felporhanyítás következménye még az is, hogy a buja növényzet a talajba hat, annak gyökerei és jobban, gyorsabban az eső vizet felszívják, úgy, mint arra is szolgál a föld felporhanyítás, a gaz és gyom irtására.

A rigolirozási munkát eléggé ismeretes, csak arra ügyeljünk, hogy az altalaj a földfelülettel egyenlő legyen, mert ha nem oly tápdus, mint a felső réteg, az nem baj, mert fölé hordva nem sokára tápdusabbra lehet hozni, de ha az altalajt azonnal jól összekeverjük a felső talajjal, még könnyebben célhoz jutunk.

A munkát ideje mindig az ősz és a tél, mert ha jól átfagy, az a porhanyításra csak előnyös hatással van, azonkívül eső, hó, levegő, nap, jobban behatnak és termékeny hatást teljesítenek, melynél a felporhanyított talaj sokkal fogékonyabb.

A terület beosztását úgy eszközöljük legjobban, ha a főutat beosztjuk oldalutakkal hosszabban, mint keresztben, úgy, hogy egyenlő táblák keletkeznek; ha nagy a terület, akkor több oldalutakkal egyenlően felosztjuk.

A magról való szaporítás a természetes, az ad erőteljes növényzetet. Sajnos, hogy többféle akadálytal meg kell küzdenünk,

* Pályamunka a mult évfolyamunkban hirdetett pályázat 1. pontjára.

mert vannak oly magok, melyek csiraképesége igen nehéz, míg más növények az időjárás viszontagsága által több éven át semmi, vagy hibás magot hoznak, mások meg érettségre nem bírják hozni a magot; ez már nincs oly hajlammal a szaporításra s így sem nyerhetünk hű anyanövényt.

Főkellék az, hogy jó érett és friss magot vessünk. Az érett magot megismerjük, ha a magtartója felpattan vagy a mag magától leesik a fáról.

Az érés ideje kezdődik tavaszutótól egész késő télig. A következő magvak érési ideje ezen hónapokra esik.

Májusban:

Populus minden faja, kivéve Populus canadensis, Ulmus americana, Ulmus campestris, Ulmus pedunculata, Ulmus fulva és Ulmus scabra.

Juniusban:

Caragana jubata, C. spinosa, Coronilla, Emerus, Ribis aureum, Ribis rubrum, Salix minden faja.

Juliusban:

Caragana arborescens, Colutea orientalis, Kalmia glauca, Magnolia auriculata Populus canadensis, Ribis nigrum, Sambucus racemosa, stb.

Augustusban:

Acer dasycarpum, Acer rubrum, Amelanchier Botryapium, A. ovalis, A. vulgare, Betula alba, B. fruticosa, B. lenta, B. papyrea, A. pupescens, Caragana frutescens, Caragana pygmaea, Celtis occidentalis, Clematis Viticella, Cotonaster vulgaris, C. tomentosa, Cornus mas, Crataegus couinea, C. flava, C. nigra, C. punctata, Cytisus clorgatus, Prunus armeniaca, P. avium, P. cerasifera, P. fruticosa, P. Lurocerasus, P. insititia, P. Padus Laburnum vulgare, Rubus fruticosus, Sorbus hybrida, Spirea aricefolia, S. trilobata, S. laevis, S. hypericifolia, Symphoricarpos racemosa stb.

Septemberben:

Acer minden faja, Aulus Hypocistis, Amygdalus, Betula da huria, B. nigra, Berberis, Ligustrum vulgare, Prunus Machaleb-Pirus comunis, P. nivalis Tilia alba, Staphylea pinata, St. trifoliata, Viburnum dantana, V. Opulus, Weigelia, Philadelphus coronariés stb.

Októberben:

Amorpha. Ampelopsis quinque folia, Carpinus, Castanea sativa, Corylus, Cidonia japonica, Fagus, Fraxinus, Gletischia tricanthus, Juglans, Liliodendron tulipifera, Mespilus, Pirus malus, Quereus, Robinia stb.

Novemberben:

Alnus barbata, A. cordata, A. glutinosa Wistaria chirersis, Prunus spinosa, Ptelea foliata, Syringa. Deázias crenata stb.

A korán érő magvak mihelyt a gyümölcsök megérve lehullanak, leszedődnek. S a későn érők ősszel és télen szedettek, miután a magvak a tél alatt vagy tavasszal a szél által lerázódnak. Oly magvakat, melyeket a madarak nagyon szeretnek sem szabad sokáig hagyni fájukon.

Ha a szükséges magvakat leszedtük, szükséges, hogy száraz, szellős helyre kitejűk további száradás és utóérés végett.

Ez után jön a tisztítása, melyet semmiképen felületesen végeznünk nem szabad, mert ettől függ az eredmény. Azon magvakat, melyeket ősszel el nem vethetünk, azokat rótegezzük vagy csávázuk, a mi oly módon eszközölhető, hogy vesszünk virág cserepeket vagy ládákat s egyszer nedves homokkal beszorjuk ezt egy sor maggal. majd ismét homokkal s így folytatólag, ezeket aztán egyenlő nedvességű pinczébe rakjuk, de ügyeljünk arra is, hogy a magvak mindig egyenlő nedvességben legyenek; vagy pedig 60 centnyire a földre ássuk, de vigyáznunk kell nehogy nagyon nedves vagy meleg legyen a föld, mert könnyen idő előtt csirába jönnének, ami az elvetésnél vagy letörök vagy elszárad, s mi által a magok hasznavehetetlenné válik.

A magvetés legjobb ideje az őszi és annak előnyét kell adni, mert előnyösebb mun-

katakaritás; tavaszkor úgy is elég terhelt a munka s a tél alatt a mag szépen csirának indul a földben, ami okvetlenül szükséges a lassan csirázó magvaknál, melyek tavaszkor elvetve egy évig is a földben hevernek, míg kikelnének. A tapasztalat azt is mondja, hogy a véle kelt gaz sem bir oly hamar és nagyon elhatalmasodni.

Tehát október—november hóban mindazon magvak elvetendők, melyek keménytermésűek és a mi éghajlatunk alatt a rendes érésre jutnak.

A tavaszi vetésnél igen czélszerű ha a kész sorok a vetés előtt jól megöntöztetnek, mi által az elvetett mag hamarabb csirázik.

A vetésnél kell arra ügyelni, hogy tul mélyen ne kerüljön a mag szem, a legnagyobb magnál 5 centnél mélyebb árkot ne huzzunk. Rendszeren háromszor vastagabban takarjuk mint az elvetett mag szem.

Kivételt képez a nyér (Batula alba), Aeer fajuk, (juha) melyet igen vékonyan takarjuk; a nyért a hó felületen és jó sikerrel vethetjük.

A kikelt palántákat tisztán tartsuk, mert ez a főkellék, úgy mint, ha száraz időjárásunk van öntözzük, s ha már eléggé megerősödtek akkor szétültetjük, először is a gyökerek $\frac{1}{3}$ -ad részét lemetszük s kiválogatjuk s osztályozzuk őket, ezek után pedig ültetőfával ültetjük; ültetés után pedig jól megöntözzük.

Még egy szó az eladásról. — Hiszem, hogy igen kívánatos lenne, ha szerény eszmém valóstást nyerne, ugyanis azon faiskola tulajdonosok, kik eladással foglalkoznak, oly összeköttetést hoznának létre, hogy a kész árut könnyen és biztosan eladhatnák. Ez csakis így volna kivihető:

Minden rendes faiskola tulajdonos, az ország különböző vidékein csoportosulva s minden tulajdonos fájának egységes árt szabna és hogy külön-külön mind special kulturát üzne, vagyis mindegyik egy bizonyos növényt termelne csak, így lehetne jól és helyesen nevelni, mivelni azt. S a vevő sem volna kitéve annak, hogy ezt vagy azt a kívánt fajt meg nem kapná.

Vegyünk példát a külföldről, azok Erfurt és Anedingburg vidékén letelepedtek és igen virágzó üzletük van. Ott vannak a hollandi hagymatermelők, min világhírrel bírnak; éppen úgy lehetne ezt itthon szeretett hazánkban is megtenni, csak egyetértés és szorgalom, kitartás kell hozzá.

Ezen szerény nézetem úgy hiszem, hogy nem csak a kereskedő faiskola tulajdonosokra üdvös, hanem a vevő közönségre is előnyös volna.

Suskoff Henrik
áll. faiskolai kertész.

A termékek fokozásának eszközei.

Irta: Károly Rezső.*

A mezőgazdasági termelés fokozásainak leghatásosabb eszközei a mezőgazdasági gépek, melyek az utóbbi időben oly nagy változatosságot mutatnak és a műtrágyák alkalmazása. A gazdasági *eszközök és gépek* a gazdaság elengedhetlen kellékei, elterjedésük egyrészt a mezőgazdaság fejlettségét és beltérjességét bizonyíthatja, de egyszersmind a kézimunka hiányára, illetőleg annak drágaságára is vall. A munkakész hiányát a francia mezőgazdaság már sok évtized óta nagyon érzi, a termékek fokozásának szüksége mind több munkaerőt igényel, a munkaerőszükséglet nagyobbodásával azonban a gazdasági kézierő növekedése nem áll arányban; ez a kedvezőtlen arány még érezhetőbbé vált a falusi népnek a városokba húzódása következtében. A francia mezőgazdaság kénytelen tehát a kézimunka helyettesítésére a gépmunkát fokozottabban mértékben igénybe venni, a miben nem annyira gépipara, mint tökehiánya kor-

látozta. A hitelügy újabb rendezésének egyik célja az is, hogy a gazda a gépmunka fokozottabb felkarolására képesíttessék.

Az eszközök és gépek számának növekedése az 1882. évtől 1892-ig általában jelentékeny, de a különböző gépeknél eltérő volt. A legnagyobb növekedés esett az aratógépekre 602.4%, gabonavetőgépekre 98.8%, szénagyűjtőgépekre 88%, utánuk következnek a kaszálógépek 46.2%, lókapá 33.9%, többtagu ekék 25.8% gyarapodással, legkisebb növekedés az egytagu ekékénél 8.5%.

Az erőgépek közül a szélőgépek és vizerőgépek száma csökkent, előbbinél 34.23%, utóbbinál 10.03% volt a csökkenés, míg a gőzerőgépek száma 29.59%-kal növekedett.

Franciaország saját mezőgazdasági gép- és eszközszükségletének fedezése mellett 1895-ben 3 millió fr. ára gépet vitt ki a külföldre, ezzel a kivitellel szemben azonban a bevétel 5 millió fr. értéket tett ki, a külforgalom mondott időig terjedő évtizedben úgy kivitelnél, mint a bevételnél növekedett, mint hogy 1886-ban 2 millió, illetőleg 3 millió fr. értéket képviselt. A legutóbbi években a francia gépgyárosok óriási erőfeszítéseket tesznek, hogy a külforgalomban mutatkozó hátrányos különbséget az ország javára megváltoztassák.

E munkának nem lehet célja a francia mezőgazdasági eszközök- és gépekről hosszasan tárgyalni, de a fontosabbakról nem lehet érdektelen megemlíkezni.

A termékek fokozásának egyik leghatásosabb eszköze kétségtelenül a jó talajmivelés, ennek pedig elengedhetlen kelléke a megfelelő talajmivelő eszköz. mintilyen pedig legfontosabb az *eke*, mely egyszersmind leginkább visszatükrözi valamely ország földmivelési sajátosságait, minthogy többnyire belföldön készül. Az ekéket Franciaországban számos alakban készítik; a helyenként még ma is látható régi nehézkes *flamand*-eke mellett a modernebb francia eke fogalmának megfelelő talyigával vagy lengőül használható *Dombasle*-eke ismételt javított alakja egyike a legelterjedtebb eszközöknek. Általános ismert eke-alak Franciaországban még az u. n. *brabant*-eke, a mely eredetileg Brabant-ból származik, de ma már Franciaország számos vidékén elterjedt. A brabant-ekének egyszerű és kettős vagy váltó alakja használatos.

Különösen szembevető eszközök a brabanti váltóeke; ezekkel az ekékkel nemcsak mély szántás, hanem a sima szántás is lehetséges, mely utóbbi talajmivelési módot Franciaországban sokkal általánosabban gyakorolják, mint másutt. A legkitűnőbb eszközöket nemben Bajac lian-court-i (Oise megye) gépgyára készíti, ezenkívül Fondeur, Henry, Candler és más cégek, de Angolországban és Belgiumban is készül ez az ekealak. A brabant-ekéket különböző nagyságban állítják elő, a legkönnyebb egy lóra való alaktól, a mely 118 kg. súlyu és 22 cm. mélyen szánt, a legnehezebb alakig 300 kg. súlyyal, melyet 4—6 ló húz és 35—40 cm. mély szántásra illetőleg forgatásra alkalmas; a rendes alak 2—3 lóra, 175 kg. súlyu, 24—25 cm. mélyenszánt. Az ár a súly szerint változik, a legkisebb alak kg-ja 1.5 fr., a legnagyobb 1.3 fr. A fennebbi alakok ára tehát 165—245—400 fr. A régebbi ekeszerkezeteknél a gerendely, eke-talyiga, ekeszarvak fából készültek. Az újabb gyártmányoknál a fát is nagyobb részt vas, részben acél helyettesíti.

A számos francia gyár készítményei mellett az angol gyártmányok is igen elterjedtek, az ország keleti részén a Sack-féle eszközök is kedveltségnek örvendenek.

Az egytagu ekék mellett a több testű ekék is terjednek és különféle alakban, kitűnő minőségben készülnék; ugyanez mondható kapáló gépekre is. Bajac lian-court-i gyárigény különböző rendszerű grubbereket, réthasogatókat készít.

(Folytatása következik.)

* Személyen szerzőnek „Franciaország mezőgazdasági viszonyai” című tanulmányából.

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Fűszereink hamisítása.** Az ember nem is hinné, hogy még legolcsóbb házfűszereinknél is lehet okunk hamisítástól tartani s a tapasztalat bizonyítja, hogy ezeknek hamisítása sokkal elterjedtebb, mint tápszereinké, mint a bor. tej, liszt, stb. Hamisítják a sáfránt, borsót, paprikát, fahéjat stb.

A hamisított *sáfrán* vize színezett, de ezen szint pár csepp salétromsav elhalványítja. A jó sáfrán salétromsav és destillált víz elegyével kezelve színét nem változtatja meg, míg a hamis megsárgul.

A *jó bors* sima felületű, vízben könnyen elmerülő szemet képez. Hamisítják a borsot gummi és mézgaoldattal; a mézgával való hamisítást úgy ismerhetjük fel, hogy a szemeket porrá törjük, erre vizet öntünk s azzal együtt mérsékelt meleg helyen állani hagyjuk; félóra elteltével a vizet leszűrjük a borsról s a folyadékhoz kevés borszeszt adunk, a borszesz a mézgat fehér csapadék alakjában választja ki. Ha a porrá tört borsról leszűrt víz egy uj (nem borszeszes) részlete cserzősavval hozzáadására megzavarodik, úgy a bors részével van hamisítva. A borspor kivonatának egy harmadik részletét porcellán csészében bepárolgatjuk, ha a képződött szilárd maradék fényes, a borsban tézta vagy keményítőcukor foglaltatik. A téztaból, agyagból, lenmagpogácsából, bors-hulladékokból készített mesterséges bors a vízben áztatva szétesik.

Ha a *jó paprikát* benzinnel összerázzuk s az egész tömeget szűrőre öntjük, vörös színű folyadékot kapunk, mely bepárolgatva olajszerű maradékot ad. Ha a szűrőn maradt tömeget a benzinnel eltávolítása után destillált vízzel felforraljuk s azzal együtt szűrőre öntjük, a lecsepegő folyadék színezett. A szűrőn maradt tömeg kálilúggal főzve, majdnem teljesen feloldódik, ha a paprika tiszta volt, míg ha hamisított, legnagyobb része oldatlan marad.

Ha a hamisítatlan *fahéjat* ólomecszettel összerázzuk s azzal együtt leszűrjük, a lecsepegő folyadék szintelen marad, míg a hamisítottnál színezett.

A közönség saját érdekében cselekszik, ha tartózkodik a törött, örölt fűszerektől s lehetőleg első kézből, eredeti állapotában szerzi be a fűszereket. Minél nyersebb állapotban van valamely fűszer, élelmiszer, annál alkalmatlanabb a hamisításra s minél jobban praeparálták, annál valószínűbb a hamisított volta *if. Ch.*

+ **Zöldtrágyázás a cznokorrépanak.** Kísérletek hebizonyították, hogy a zöldtrágyázás úgy a répatermés mennyiségére, mint minőségére kitűnő hatással van. Schumacher kimutatja az 1899. évi termésből, hogy míg istállótrágya, szuperfoszfát és chilisalétrommal trágyázott 1 Ha. földön, 192 mm-áza cukorrépatermés volt, addig a zöldtrágyázott hektárja 260 mm. termést adott. Ez 152 korona többjövedelemnek felel meg hektáronként. Átlag polárizáció a trágyázottnál 15'46, a zöldtrágyázottnál 16'2. A zöldtrágyázás előnye itt is szembevetődött voltak: az alsóbb talajrétegek lazítása és a növény által való fölvehetőnek megkönnyítése; a talaj víztartó képességének emelése és ez által a szárazság ellen való kitartásának fokozása. Legjobb a zöldtrágyázásra a borsó, búkköny csillagfürt egyenlő keveréke 200—250 kg. Ha-kénti mennyiségben

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „*Köztelek*“ vasárnapi számában egy érdekes levél és ehhez fűzött cikkben érdekes megjegyzések foglaltatnak a *közlegelők feltöréséből eredt hibákat* tárgyalóan. Magát a levelet egy kisbirtokos írta s a népies nyelven írt sorokban sok helyütt a népnek egész bölcs gondolkodásmódja villan ki. Azt mondja a levél:

„De hogy én is írhattam egy receptet, hát már megmondom, — ha vegyész akarna,

a ki megtudná csinálni, egy seb talán mégis hegedne tőle; gátat vetne a paraszt-kivándorlásnak. Kivánatos és falat kenyér gyanánt szükséges is, hogy különösen a síkföldön legyen meg minden községnek a közlegelője, hogy a nép tarthasson elegendő apró és lábas jószágot; ne szántásuk fel a község szélső háza ablakáig a földet magnak, hogy a mikor száraz esztendőben a buza nem terem meg, akkor más se legyen. Így aztán az a szegény paraszt egy csapásra tönkre van téve s kivándorolni kénytelen, hogy becsületét megmenthesse, mert vagyonát úgy sem menti meg akkor már az adósságtól; de ha lett volna marhája, sertése s egyéb apró jószága. megélhetne.

Meg kell adni a parasztnak a legelőt, mert csalamádén meg más takarmányon, a mi népünk marhát istállón nem tart, meg igaza van, nem is ér az semmit; istállóról szép és jó marhát nem nevelt még senki; — aztán higgyék meg az urak, nem kell ennek a mi jó népünknek semmi; egy pár jobb esztendő és helyre van ütve minden hiba, nem lesz ott se kivándorlás sem szociálizmus.“

Maga a cikkíró azután nagyon helyesen fejt ki a legelők feltörésének folyamatát és az ez által előállott hátrányokat:

„Felteszem, hogy a legelőfeltörés engedélyezését célzó felterjesztés plausibilisnek látszó indokát az a körülmény képezte, hogy az illető község marha állományára számítottan az osztatlan legelőterület tulsok volt s a község közbirtokosságának marhalétszáma a tulajdonosok között aránytalanul oszolván meg, a kihasználás arányos felosztásában állandó nehézségekkel kellett — eredménytelenül — megküzdeni; meg hogy a meglévő marhaállományhoz mérten túlnagynak vélelmezett legelőterület feltörése és felosztása a gabnamivelésre szánt területnek nagyobítására — látszólag — elkerülhetlenül szükségessé vált. Mégis merőben nagy hibának tartom, hogy ezen községek a mai látszólagos előny kedvéért feláldozták jövő vagyonosodásuknak egyik lényeges tényezőjét s kapzsiságukban megfeledeztek arról, hogy elhamarkodottságuk következményei mily érzékeny károkkal fogja e községeket sújtani.

Tény az, hogy elegendő és jó legelőterületben szűkölködő községek egyelőre nem is gondolhatnak arra, hogy állapot nevelhessenek; — s hogy ennek mezőgazdasági fejlődésünkben mik a következményei, ezt bővebben aligha kell fejtegetnem.“

De hogy ennek az eljárásnak mik voltak az okai, vagy helyesebben mi volt az oka, arra megint azzal az unos-untalan hangoztatott gravamennel felelhetünk: az egyoldalú mezőgazdasági termelés, az egyoldaluan kenyérmagvak termelése. Mikor beállott a gazdasági depresszió, a buza alacsony ára, akkor a helyett hogy igyekeztek volna más termelési ágakat meghonosítani, vagy kiterjeszteni, csak még nagyobb és nagyobb területeket törtek fel, hogy a mit a gabona árán veszítenek, azt a tömegesen nyerjék vissza. Pedig a helyes példa nem hiányzott Mennyre másképen jártak el az amerikai farmerok szintén éppen az alacsony gabonaárak előidézte sanyaru mezőgazdasági helyzetben! — Jószágállományukat emelték, minőségét javították, a mezőgazdasági üzem sulypontját a gabonatermelésről az állattenyésztésre tolták át és nem is csak a nyugati prairie legelős, hanem a középponti földművelő államokban is. S mindez az Amerikánál megszokott óriási arányokban és rapiditással történt. Nálunk pedig mindennek éppen az ellenkezője történt. Makaességgel ragaszkodtak gazdáink a buzatermelés okatlan forszírozásához, az állattenyésztés csökkentéséhez, a legelők feltöréséhez.

„Hiba volt már magába véve az, hogy sem azok, akiknek ez hivatalos kötelessége volt, sem azok, kiknek ebben szavuk vagy befolyásuk lehetett, *annak idején nem gondolkodtak az osztatlan közös legelőterületek gazdaságos és okszerű használatáról, ápolásáról, kellő*

termőerőben tartásáról és végül arról, hogy a meglévő elegendő legelő terület kellő teljes kihasználásáig a község lakosságának állatállományát fokozatosan növeljék“ — mondja a cikkíró, de még nagyobb hiba volt még ezeket a kevésbé gazdaságosan és kevésbé okszerűen kezelt legelőket is fölosztani és feltörni. Helyrehozni a hibát sokszorta nehezebb, mint elkövetni. Ennek módját jelöli meg a cikkíró.

Leghatékonyabb jobban mondva a leg-rövidebb idő alatt érvényesülhető módja a baj orvoslásának a *legelőszövetkezetek létesítése*.

Az állattenyésztési felügyelői intézmény volna felruházandó a hatáskörrel, hogy míg egyfelől a meglévő közlegelők üzemének ellenőrzését állandóan gyakorolná, addig másfelől, ott a hol ezt a szükség megkívánja, a legelőszövetkezetek felállítását szorgalmazná. Ezek a szövetkezetek természetesen mindent megterméne az állattenyésztés fejlesztésére és a nép jólétének emelésére, de a ki a nép pszichológiáját ösmeri, az tisztában lehet azzal, hogy egy ilyen „visszacsinálás“-ba nem fog belemenni akármilyen üdvös lenne is az, és továbbra is buzát buza után fog vetni, akárhánymalátlan éjet szereznek is neki a megélhetésnek a kurzustól függő nehéz gondjai. Az ajánlott mód találó is, helyes is, de inkább óhajtsanak látszik, mint megoldásnak.

—r—ő.

Külföldi lapokból.

Burgonyatrágyázási kísérletek. A nyugat-skóciai gazdasági tanintézet kísérleti állomásának vezetője, Wright tanár érdekes tanulmányba állította össze az 1899. évben 10 farmban eszközölt, burgonyatrágyázásra vonatkozó kísérleteit. A *trágyázatlan* területek termésátlaga 1 acen ($\frac{1}{10}$ kat. hold) volt 5 tonna és $\frac{1}{2}$ cwt. (51'05 mm.); *20 tonna istállótrágyával* trágyázott átlagtermés 7 tonna, 16 cwt. (79'25 mm.) volt. Az istállótrágyáhozadott *4 cwt. = cca. 2 mm. szuperfoszfát cwt. ammoniakszulfát és 1 cwt. hanniszulfát* után volt a legnagyobb 8 tonna, $4\frac{1}{2}$ cwt. (83'57 mm.) átlagtermés. Fele istállótrágya után 1 tonna és 8 cwt.-tel kevesebb lett a termés. De ha ehhez a félannyi istállótrágyához a föntnevezett műtrágyamennyiséget adták, a termés csak 11 cwt.-tel volt kevesebb, mint a 20 tonna istállótrágya + műtrágyák termése. A legnagyobb termés, melyet az istállótrágya és műtrágyák fönt idézett kombinációja eredményezett, még $4\frac{1}{2}$ cwt.-tel gyarapodott, $\frac{1}{2}$ cwt. hamuszulfát hozzáadásával. A gumók keményítőtartalma legnagyobb volt a szuperfoszfát + hamuszulfát trágyázásnál. A legcélszerűbb, mert leggazdaságosabb és az utónövénynek legkedvezőbb trágyázásnak bizonyult *10 tonna istállótrágya, + 4 cwt. szuperfoszfát, + 1 cwt. ammoniák- és + 1 $\frac{1}{2}$ cwt. hamuszulfát* trágyával.* (Agricultural Gazette.)

A trágya conserválása. Régebbi kísérletek az istállótrágya legjobb conserváló anyagának az $1\frac{1}{2}\%$ -os kénsavat deklarálták, mert ez a nitrogén-vesztéséget 2% -ra szorította le és még ezenkívül az istállótrágya fehérjetartalmának egy tekintélyes részét (ca 14%) ammoniáknitrogénné változtatta át. A kénsavnak kellemtelen és veszélyes kezelése azonban egy más ilyen conserváló szerrel való helyettesítését tette szükségessé. Ilyennek bizonyult be a szénsavas mesz. Rendkívül jó conserváló szer ez különösen tőzeggel keverve, miáltal az istállótrágya nitrogénvesztése 6% -ra szállt le s ezenkívül az így kezelt istállótrágya a termés eredményére éppen olyan jó hatású volt, mint a kénsavval kezelt. Ez a conserváló szer tehát — 5% szénsavas mesz és 2% tőzeggel — az istállótrágya nitrogénvesztését csökkenti, a trágya minőségét nagyban emeli és olcsósága miatt is kitűnő. A szénsavas meszet márgából, vagy salakból nyerhetjük, melyet raktározással és fogyasztással szétporlasztunk és az istállóból kiho-

* 1 cwt. = 508 kg., 20 cwt. = 1 tonna.

zott ganajra mindjárt rászórunk, betaposunk, a tőzeges meszet pedig a hügylevezető csatornába hintjük el, a hol fölszívólag és az ammoniák elpárolgást megakadályozóan hat. (Central-Blatt für Agriculturchemie.)

Két éves szolgálati idő a földmives-iskolát végzetteknek. Az a kevés, a mit a cs. és kir. hadügyminiszterium 1895. július 22-én kelt 4643. számú rendeletével a földmives iskolát abszolvátnak engedélyez, az, hogy a két tényleges szolgálati év kitöltése után tartósan szabadságot lehet. „Szabadságot lehet.” Ebben a föltételes módban van a rendeletnek a gazdára csapat nézve való teljes értéktelensége, mert az illető tiszt kezébe teszi le a szabadságot jogát. És ezáltal sokszor a rendelet intenciója ellen vétnek. Mert a rendelet értelmese az, hogy a földmives-iskolát végzett intelligensebb voltánál fogva már két év alatt katonailag ki van annyira képezve, hogy a katonai érdekek kára nélkül ez idő után szabadságot lehet. Ezzel szemben pedig az történik, hogy inkább az ügyesebb, sarzsit viselőket tartják ott a két év után és a kevésbé ügyeseket szabadságot lehet. A parasztbirtokosság az a része, mely idegen munkaerőre szorul és a munkaerő hiányában legtöbbet szenved, saját fiának éppen azért nem tudja a kellő gazdasági oktatást megszereztetni, mert munkaerejére szüksége van. Ha bizonyos lehetne abban, hogy fia a két év lejárta után szabadságot lehet fog, bizonyosan sokkal könnyebben szánna rá magát fia kiképzésére. És ez által nem csak a mezőgazdaság nyerne végtelen sokat, de maga a katonaság is az által, hogy több intelligenciát kapna, a mi kiegyenlítően a rövidebb szolgálat hátrányait. Ezek a szempontok irányították az északkelet köz- és mezőgazdasági szövetség igazgatóját, Gabriel Felixet, hogy egy kérvényben a földmives iskolát végzetteknek nyújtandó két éves szolgálati idő kedvezményét kérje. Hiszen az önkéntességi intézményeknél is hasonló szempont dominált, mely pedig főleg a vagyonosabb osztály javára szolgál, mennyire szükséges és üdvös volna a nehéz viszonyokkal küzdő kisbirtokosság terhére is könnyíteni a katonai szolgálat könnyítésével. (Wiener Landwirtschaftliche Zeitung.)

É. E.

Könyvszemle.

A vetőmag termesztés és nemesítéséről. Irta: Réti János gazd. tanár. Nyolcz-tíz millió korona az az összeg, a melyet Erfurt, Magdeburg, Kvassitz, Páris, Bécs stb. Magyarországtól kerti s mezei vetőmagvakért zsebredug. Talán egy-évtizede olvashatunk időközönként a szakajtó hasábjain egy-egy rovatot: természetünk s tenyésztésünk, nemesítsünk vetőmagot! Nyomban a másik számban feltűnt egy új cikk, a mely egyik-másik növény magjának az *erfurti* termesztését leírja. Valahára aztán pár év óta e buzdító cikkek, s különösen állami gondoskodás nyomán hire kelt, hogy itt cukorrépa-magot, ott tengeri-vetőmagot, emitt zabot vagy árpavetőmagot tenyésztnek! Így tündöztek fel a Vásárhelyi-féle cukorrépa, a gróf Teleky Arvéd-féle zöldség, a Lázár-féle lapusnyaki tengeri stb. tenyésztett magvak: de nyomukba utóbb ismét csendesség lőn! A hazai gazdaközönség nem állott be direkt fogyasztónak, az állam is épen csak kísérletezhetett e téren: még mindig jobban kellett a külföldi mag! Utóbb beállott némely cikkre vásárlónak egy némely fővárosi nagy — magkereskedő*, de ők is vagy külföldre szállították a termést, vagy külföldiként voltak kénytelenek eladni! Kerülő uton tehát hozzá lehetett férni a magyar gazdához, de hogy utóbb szint lehessen vallani, hangulatkeltség okából megint a szakirodalomhoz kellett fordulni: „Termeljünk vetőmagot!” Az új hangunk visszhanggá kelt magában a Tudományos Akademiában, a hol a tavaszon pályadíjat tüztek ki egy nagyobb munkára, a mely a vető-

magtermelést tárgyalná. A legújabb visszhang pedig ime itt fekszik előttünk egy 64 oldalos füzet alakjában, egy oly régi szakirónk tollából, a ki egy negyedszázad óta figyelmező gazdagságunk haladását, s sohasem volt rest, hogy ott, a hol valami fennakadást, hiányt talált, ott szak-tudásu tollal a hiányokat vagy a tennivalók vázlatát világosan kirajzolja! Jelen kis munkája is — telítve sok érdekes tapasztalati adattal — a magtenyésztés általános vázlatának tekinthető, s épp csak azt ambicionálja, hogy reábirván a gazda-olvasót valamely irányu tevékenységre: annak a szélesebb körü s gyakorlati ismertetése megszerzéséig előolvasmányul szolgáljon! Egyszerű, s érthető stílusban tárgyalja a füzet a különféle magvak természetrajzát, majd a gyakorlati tenyész kiválasztást, aztán a tudományos tenyész kiválasztást, utóbb a magnemesítést, s s végül a magvak kezelését. A tárgyalás beosztása egészen helyes, de egy újabb kiadásnál kívánatos, hogy a természetrajzi rész — a mi ugyis benne van minden növénytermelési könyvben — az megkuritassék, a magtenyésztés nevezetes kérdése pedig bővebben tárgyalassék. Ismételjük azonban, hogy a kitűzött cél-nak — előolvasmány — így is megfelel a füzet, — melyet az érdeklődőknek eléggé ajánlunk. Kapható 50 filléért a szerzőnél Kolozsvárt vagy az Erdélyi Gazda szerkesztőségében.

Borona.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Uj földmives-iskola.** A komáromi földmivesiskola fölépült és már meg is kezdte működését. Ujabb földmives-iskola létesül Szilágy-Somlyón, valamint Kolozsvárt is a város óhajta egy földmives-iskolát fölláttatni. Darányi földmivelésügyi miniszter az ujabb két szakiskola segítését elhatározta. A szilágy megyei iskola építéséhez a tavaszon fognak hozzá.

— **Telepítések.** Nemcsak a kormány fejt ki még a telepítési törvény meghozása előtt a rendelkezésre álló eszközökkel üdvös akciózt a szegényebb népek földhöz juttatásában, hanem társadalmi uton is mind több és nagyobb ilyen hasznos és nagy horderejű vállalkozás történik. Darányi közel hat hónap alatt Erdélyben cca 10,000 holdat vásárolt össze telepítési célra, a mely területen majd közel 1000 magyar munkás-család fog földhöz jutni s az Alföldön a birtokviszonyok és a békésmegyei szegény nép jóvoltára az a nagyérdékű és hónapokkal előbb megrekedt terv, hogy a báró Wodianer Albert-féle gyoma-endródi huszonkétezer holdas birtok fölparcelláztassék, úgy látszik, mégis megvalósul. Dr. Lukács György főispán, mint Gyomáról jelentik, oly sikerre vitte a tárgyalásokat, hogy az ár tekintetében a tárgyalások befejeztettek. Darányi földmivelésügyi miniszter a legnagyobb figyelemmel kíséri az akciózt, így most már kilátás van arra, hogy a birtok 10–20 holoas parcellákban jut a föld nélküli kis existenciájú tulajdonosba s így a gyomai földparcellázás a telepítési ügyekkel együtt sikeresen meg lesz oldva.

— **Uj szer a káposzta-hernyó** (*pisris brassicae*) ellen. Kolozsvár határán, a szász-fenesi országút mentén, bolgárok bérelnek évente maguknak egyes földeket, hól kerti veteményeket termesztnek. Ilyen bérlő egymás mellett több van s épen ezért feltűnést keltett köztük az a körülmény, hogy közülök egynek a káposztástábláját a hernyó-invázió teljesen elkerülte, holott a többiét torzsáig elpusztította. Az érdekes rejtély megfejtését soká keresték. Pár nap előtt lapunk szerkesztőségét is felkérték, hogy e különös jelenség mibenlétéről személyesen győződjék meg. Szerkesztőségünk két tagja, egy szomszéd uradalom intézőjével, a napokban ki is szállott s a társaság a következő érdekes adatoknak jött nyomára:

Minden bolgár a Szamosból öntözte káposztáját, kivéven azon egyet, a kinek termése sikerült. Ez az egy közelebb kapta a földje mellett folyó kis patakocskát és abból öntözött. Ebben a kis patakban azonban, kb. 0.5 kilométerrel tennebb, a szász-fenesi falusiak *kendert áztattak*.

Egész helyes tehát a feltevés, hogy a kendernek a leve, azaz: valamely kiázott alkatrésze mentette meg a szerencsés bolgár termését. Érdemes volna foglalkozni a dologgal és kísérleteket tenni, mert végül is: ha a próbálgatás eredményre vezet, igen könnyen és olcsón alkalmazható ellenszert nyerünk, mely esetleg még más kártevők ellen is meg fog védeni.

— **Gazdaértekezlet Kassán.** A »Magyar Gazdaszövetség« folyó évi október hó 8-án Kassán gazdaértekezletet rendez. E gyűlésen tárgyalni fogja a középosztály, még pedig a középbirtokosság s a városi középosztály mai helyzetének okait, a pusztulás tényezőit, felde-riteni s utalni fog azon módokra, a melyek segítségével az mérsékelhető. Kijelölni kívánja azokat az alapokat is, amelyek egy egészséges és fejlődő középosztálynak biztos bázisul szolgálhatnak. Midőn a gazdaértekezletre olvasóink érdeklődését felhívjuk, megjegyezzük, hogy a bővebb adatok iránt érdeklődőknek felvilágosítást a Magyar Gazdaszövetség ügyvezetője Bernát István (Budapest, Baross-utca 10.) ad.

— **Gazdasági érdekképviselő.** A gazdasági egyesületek, melyek nálunk a gazdatársadalom egyedül hivatott képviselői s mint ilyenek fontos közgazdasági tényezők, az 1899. év folyamán is elég szép fejlődést mutatnak. Négy új gazdasági egyesület és 28 gazdasági kör alakult; ez idő szerint 245 gazdasági egyesület és gazdakör, illetőleg különleges célokat szolgáló szakegyesület működik. Ezen egyesületek tagjainak száma 70,168, törzsvagyonuk 3,943,493 korona, összes bevétele 1,796,321 korona, a mezőgazdaság előbbrevitelére folyósított évi költségei 1,498,612 koronára rugnak. Darányi földmivelésügyi miniszter, a ki a gazdasági téren a társadalmi munkának nagy jelentőséget tulajdonít és a ki közgazdasági közvélemény megeremtésén fáradozik, — miúdenképpen azon volt, hogy a kormányzat ez önkénytelen alakult társadalmi szervét kihasználja. Nemcsak nézeteiket kérte ki minden dologban, melyet kormányzati téren kezdett, hanem a gazdasági egyesületek feliratait jelentőségük szerint mérlegelte és fogadta el. 25 gazdasági egyesületnek és 10 vármegyei gazdasági bizottságnak gazdasági kiállítások, gépversenyek stb. céljaira 50,000 kor. segélyt utalványozott, nem említve azokat az összegeket, a melyek az egyesületek utján egyes termelési ágazatok támogatására szolgáltak. De ezzel a haladással még mindig nagyon távol vagyunk a külföldi hasonló intézményektől. A német gazdasági egyesületek száma közel 4000 s köztük egyesek, mint például a »Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft«, mely csak 1884 ben keletkezett, 1899-ben 12788 tagot számlál, tőkéje 1,220,000 márka, bevételei 523,000 m.-ra rugnak. Tehát egy gazdasági egyesület vagyona egy harmadát teszi ki az összes magyar gazdasági egyesületek vagyonának. Ez a Németországban elterjedt társulás eszményi diadala. Egy ilyen virágzó egyesület azután képes is tagjainak a lehető legnagyobb előnyöket megszerezni. A »D. L. G.« az utolsó évben közvetített tagjainak 2,974,000 mm-áza inütrágyát; 39,100 mm. vetőmagot; 1,179,925 mm. takarmányanyagot.

— **Terményszállítás a hadseregnek.** Lapunk multkori és mai számának hirdetései között a nagyszabedű cs. és kir. katonai élelmezési raktár »Értesítés«-eket tétetett közzé, melyre fölhívjuk az érdeklődő gazdák figyelmét. Az egész szükségelt rozsmennyiség 15,990 mm., a zabmennyiség 26,110 mm., melyek a követ-

* Mauthner Ö.-nek a téren jeles érdemei vannak! Szerk.

HIRDETÉSEK.

Cs. és kir. katonai élelmezési-raktár, Nagy-Szeben.

Sz. 2706.

Értesítés.

A nagy-szebeni 12. hadrest hadbiztossága 15,990 métermázsa rozst és 26,110 m. mázsa zabot vesz a nagy-szebeni, gyulafehérvári és kolozsvári katonai élelmezési raktárak s a brassói katonai élelmezési fiók-raktár szükségletének fődözésére.

Az eladási ajánlatok 1900. október 5-nek délelőtti 10 órájáig a nevezett hadtest hadbiztosságánál fogadtatnak el.

Ezen vételt tárgyaló kimerítő Értesítés díjmentesen s a szokványfüzetek darabonként 16 fillérért a meddig a készlet tart, kívánatra a főtnevezett raktáraknál kaphatók.

Nagy-Szeben, 1900. szeptember 4.

(409.)

A cs. és kir. katonai élelmezési-raktártól.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Esemény
a magyar
irodalomban!

NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

AZ EGYETEMES TÖRTÉNE-
LEM KLASSIKUS KÖNYVE,
A LEGGAZDAGABB TÖRTÉ-
NELMI KÉPTÁR ●●●●

● Tizenkét kötetben ●

Eddigél három kötet je-
lent meg. — Négy havon-
kint jön egy-egy kötet

Bővebbet a prospektus, melyet min-
denki ingyen kap.

A teljes mű ára 192 korona.

Szerkeszti a legkiválóbb magyar
írók közreműködésével:

Marczali Henrik

(156.)

Megrendelhető
3 koronás
csekély havi
részletfizetésre

e rendelőlap segé-
lyével, mely kivá-
gandó és levelező-
lapra ragasztva, hoz-
záink beküldendő.

Révai Testvérek
Irodalmi Intézet
Részvénytársaság
Budapest VIII., Üllői-ut 18.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET
azért eseménye a magyar irodalomnak, mert az
első teljes, tökéletes, minden igényeknek meg-
felelő világtörténelem.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET
megjelenésével minden más világtörténeti mű
elavult és értéktelenné vált.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET
az élet bibliája és nélkülözhetetlen mindenkinek,
a ki művelt ember akar lenni

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET
az a mű, melyből az egyén, a család, a társ-
adalom hazaszeretést és összetartást tanul.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET
fejleszti a műizlést, táplálja a tudást, nemesíti a
lelket.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET
brillians stílusával és pompás illusztrációival
nemesak tanít, hanem oktatta gyönyörködtet is
és a legnagyobb szellemi élvezetet nyújtja.

Ezennel megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságtól Budapesten a

◀ **Nagy Képes Világtörténet** ▶

című művet 12 kötetben 192 koronáért, tudomásul vevén, hogy eddigél három kötet jelent
meg s a további kötetek 4 havonként jelennek meg. Kötelezem magam a társaság pénztárába
Budapesten a szállítástól kezdve 3 koronát havonként mindaddig befizetni, míg a mű teljes vé-
telára törlesztve nincsen. Az esetleg elmaradó részletek költségeire postai megbízás útján
szedhetők be és ennek be nem váltása esetén a mű teljes hátralékos vételára esedékessé válik.
A mű további kötetei a megjelenéshez képest és fizetési arányában szállítandók.

Kelt Név:
Állás:

A legjobb és legolcsóbb

FAKONSERVÁLO SZER
 most és marad is a már 20 év óta kipróbált

Avenarius-féle szabadalmazott

CARBOLINEUM

Részletes leírások és utmutatások ingyen és bérmentve.

AVENARIUS R. Carbolineum-gyára
 Amstetten.

Iroda: Bécs, III./I. Hauptstrasse. (333.)

A Báró Bánffy Dezső ur ő excellenciája Szilágy-Ballai gazdaságában a következő sertések eladóh u. m.:

15 drb. nyolcz hónapos tenyészkan,
 5 „ egy és féléves „
 2 „ három évet töltött „ (399.)

fekete fecske hasu Szunyogh Bertalan-féle és 64 drb. két és féléves és három éves, 30 drb egy és félévees *tenyész kocza*, ugyanazon faj, mint a kanok.

Az árak felől értekezhetni iehet a *Szilágy-Ballai gazdatisztséggel, posta helyt.*

HOTTER F. J. R. Szt.-József gyógyszertára a sz. Józsefhez

Bécs. XII 2., Schönbrunnerstrasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

1/2 palack frt 6 — 1/2 palack frt 3.50.
 Eltávolít mindennemű kinővést és zsíros testpadékot, anélkül, hogy a szőrt tönkre tenné. Etősíti a metámadott és gyenge inakat, eltávolít és tönkre tesz minden csomót az izmokon és megóv minden gyulladástól; különösen bevált epebajoknál, csülökdgaganatoknál, patabütyköknél, vastag térdnél, csomónál az inakon, vastag bokánál, daganatoknál, ahol ilyenek fellépnek. A térdek remegését megszünteti s meggyógyítja a zuzódásokat.

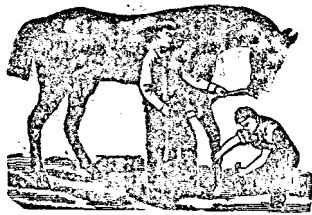
Hotter-féle Agril táppora

lovak és szarvasmarkáknak,
 1 csomag 80 kr.
 Kitünő potlek a takarmányhoz az állat ereje és egészségének fenntartására; minden vese-, máj-, hólyag- és idegbajnál alkalmazandó.

Hotter-féle holttetemkenőcs

1/2 tégely 2 frt. 1/2 tégely 1 frt. 20
 Felülmulthatatlan holttetem eltávolítására régi bajoknál is.

HOTTER'S



állatgyógykészítményei

a jelenkor legkötünőbbjei, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonló szerrel által hatásukban el nem ciettek. Raktárak a gyógyszertárakban és drogériákban.

Főraktár: Dr. BUDAI EMIL városi gyógyszertárában Budapest városházter. Dr. Egger Leó és Egger J. Nádor gyógyszertárában Budapest, VI. Váci-körút 17. és TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában Budapest VI. Király-utca 12. (324.)

Hotter-féle Training-Fluid

1 palack frt 1.20.

Az inakat és izmokat a magas öreg korig állandó erőben és frissen fenntartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradoalmakra és vontatásra képesíti. A tuleröltetés következményeinél. hénulás, szaggatás és merevedésnél meglepő sikerrel alkalmaztatik.

Hotter I. és II. sz. disznópora

1 kiló frt 1.20.

Legjobb étrendi szer a disznók étvágynak és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kütünően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.

Hotter-féle kólíka elleni szer

1 üveg 1 frt 50 kr.

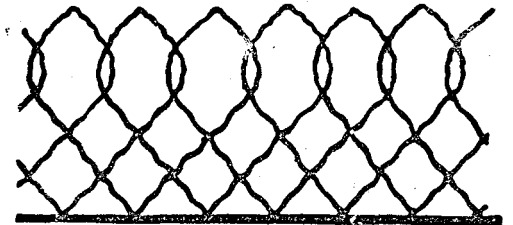
Lovaknál mindennemű kólíka és hügy felakadás, szarvasmarháknál pedig pufadság ellen alkalmazandó.

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonát és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sirhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, athányó rosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és szíták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-lábtörők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (339.)



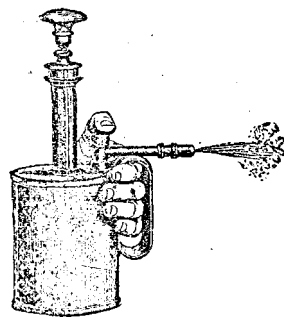
Legjobb és legolcsóbb a Conrad és Társa-féle új szabadalmazott permetező-készülék

a szőlómoly, valamint minden más növényi féreg és peronospóra ki-
 pusztítására.

Ezen készülék a legkönnyebben kezelhető és a legkötünőbb a maga nemében. Kicsiny alakja valamint czélszerű szerkezete lehetővé teszi, a legsűrűbb lomb alatt elrejtett rovarok megsemmisítését is és pedig egy alkalmas rovarmérég használatával.

A készülék megtöltése és kezelése következőképpen történik:

A balkez négy ujja mellékelt rajz szerint — olyképen illeszkedik a készülék fogantyújához, hogy az egész tenyér és a hüvelykuj a tartányt tartja; most a készülék légszivattyúját lecsavarjuk és a folyadékot a nyilott nyíláson betöltjük, a tartányban egy kis tért üresen hagyva. Ezek után a szivattyút ismét becsavarjuk és — két ujjal — 10-12 teljes szivattyúhúzással a levegőt a tartányban meg-



sűrítjük. Használatkor a készüléket tartó kéz hüvelykujjával a szelepbillentyűt tetszés szerinti időközökben lenyomjuk, miáltal a szét-szóródó folyadékot a legfinomabb permete alakjában állítjuk elő

A levegőnyomás csökkenésekor néhány teljes szivattyúhúzás ismét elegendő a készülék további működésére.

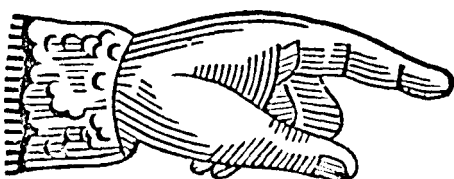
A készülék ára vörösréz lemezből 6 korona.

Növény-praeaparatum (rovarmérég) vízben szappanszerűen könnyen oldó, körülb. 6000 szőlő-virágnak elegendő, darabonként 65 fillér.

Ezen jutányos ár mindenkinek, sőt a kis szőlőbirtokosnak is lehetővé teszi, hogy több ilyen készüléket beszerezhesen.

Megrendeléseket kérjük a kiadóhivatalhoz intézni, mely azt közvetíti. (329.)

VIZMENTES PONYVÁK KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE.



Elpusztíthatlan —
 — minőségben

REPCZEPONYVÁK,

Vitorla-vászon ponyvák,

KOCSI-PONYVÁK.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST,
 V. ker. Thonet-udvar.

TELF., (305)
 (Tirol.)

BÉCS
 I., Volksgartenstrasse 1.

Vizmentes Ponyvák

elismeret kütünő minőség — (□) metr. 1 K. 60 fillér és följebb

Zsákok

Tarpaulin- varrással és varrás nélkül 75 fillér és följebb
 Rovatkás- Sátrak, esőköpenyek öltönyök.
 Kender- kendertömlő, tüzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és sziveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni.

Fairbanks mérlegek a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegetik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésükkel fogva úgy hazánkban mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitünőbb mérlegek.

Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

Célszerű és a célnak megfelelő szerkezetükkel fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutra való feladás költségei már benforgatnak — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-út 14. címzandők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

FAIRBANKS
MÉRLEG és GÉPGYÁR
részvény-társaság
BUDAPEST,
Andrassy-út 14.
Gyár: Külső Váci-út 156.

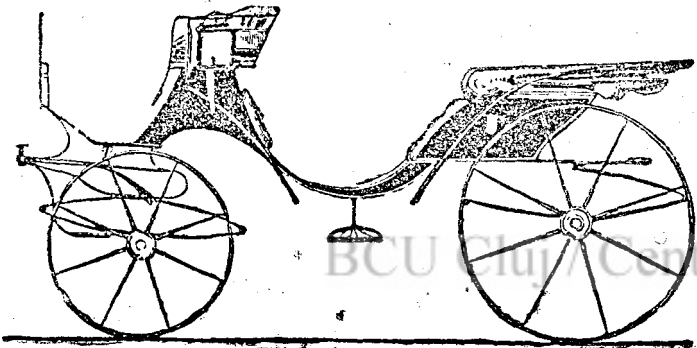


(262.)

Az erdélyi kocsi gyárosok közt a legnagyobb kitüntetést nyerte jó és versenyképes munkájáért a résztvevő kiállításokon.

Udvari és Társa (kocsi gyártók)

Kolozsvárt, Hidő-utca a „Zöldfa” vendéglő mellett.



Nagy kocsi gyártó üzletünket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánljuk. Készítünk: mindenféle ruganyos fényüzési kocsikat; elvállalunk nyerges (szatler) és fényező munkákat a legjutányosabb ár mellett. (398.)

Megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölünk.

Raktárunkon mindig nagy készletet tartunk megtekintés végett s a nagyérdemű közönség rendelkezésére állunk.

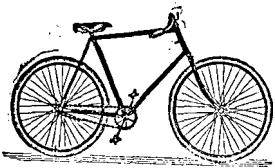
Nagybecsű pártfogását kérve

Telefonszám: 339.

tisztelettel

Udvari és Társa kocsi készítőik.

Honi saját gyártmányu varró-gépek.



ERDÉLY LEGNAGYOBB
Kerékpár és
Varró-gép
raktára.

Szakszerű kerékpár és varró-gép javító mechanikai műhely.

Bernáth Ede Sándor

KOLOZSVÁR.

a magyar kir. posta- és táviráda szállítója.

Raktáron tartok mindenféle varrógépet.

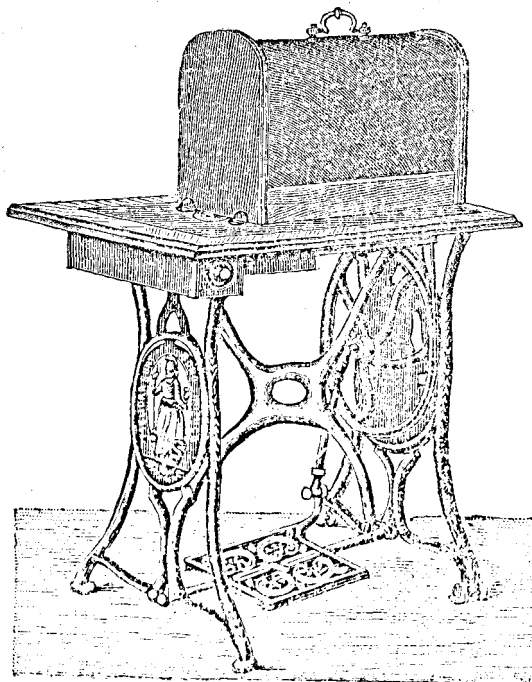
Gépeim azon alkatrészei, melyek egyáltalában hazánkban gyártatnak, mind höniai, s a lát nevem alatt hozom azokat forgalomba s azok jószágáért 5 évig felelek; ez idő alatt teljesen díjtalanul javítom azokat vidékről is.

Gépeimet igen előnyös havi részletfizetés mellett adom el, a régit becsérem.

Géprészek, olajok, a legjobb tűk készletben.

KERÉKPÁROK (378.)

az összes világhírű bel- és külföldi gyártmányok.



NAGY JAVÍTÓ MŰHELY.

Vevőimet saját gépemen és nagy zárt iskolámban meg is tanítom.

Sürgőnyezim: Bernáth gépraktár.

Telephon szám: 412.



Első alföldi legnagyobb kocsi gyártó telep.

Számos kiállításon arany éremmel kitüntetve. (371.)

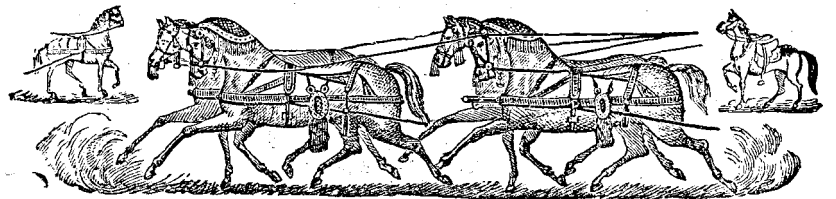
Ifj. Hodács János kocsi gyártó

Szeged, Kistisza-utca 4. szám.

Uri kocsik nagy választékban raktáron.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen, bérmentve

Megrendelések hintók átalakítására és fényezésére pontosan teljesítenek.



BENYOVI TS ISTVÁN szijgyártó üzlete

KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 16. (Angol Királynő szállodával szemben)

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

szijgyártó üzletemben

bármilyen nemű e szakmához tartozó tárgyak és választékban, szabott és jutányos ár mellett kaphatók.

Megrendeléseket magyar, német, francia, angol minta szerint, rajz vagy fénykép után elvállalok, a legkülönlegesebb kívánalmat kielégítőleg, helyben vagy vidéken, a legpontosabban kitűnő és tartós előállításban, olcsón teljesítek; ugyszintén javításokat is.

Kiváló tisztelettel

(355.) **BENYOVI TS ISTVÁN**

szijgyártó.

Vidéki megrendeléseket, ugyszintén javításokat gyorsan, pontosan és legjutányosabb árban teljesítek.



Kwizda-féle Restitutionsfluid.

TAÁ 1 üveg 2 korona 80 fillér.



Os. és kir. szob. mosóvíz lovak számára.

40 év óta udvari istállóokban, e nagyobb katonai és polgári istállóokban használatban, nagyobb fáradozás előtti és utáni erősbítésre, rángatózásnál az idegek merevségénél stb. A lovakat az idomításnál kiváló tevékenységre képesíti. Valódi csak a fenti védjeggyel, kapható Ausztria-Magyarország összes gyógyszertáraitban és drogueriáiban.

Franz Joh. Kwizda es. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógsz. erésznél Korneuburg, Bécs mellett. (328. I.)



Saját készítményű asztalos és kárpitos

Butor nagy raktár

Raktár-helyiségek: Unio-utca 8. 10. sz.

Gaál és Molnár

✦ Butorgyára ✦

KOLOZSVÁR.

Műhely: kis kandi-utca 2. sz. Saját ház.

Gaál és Molnár

Butor nagyraktárosok.

(402.)

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani a Jókai-utca 4. sz. a. épületben levő

✦ kárpitos butorraktáromat, ✦

hol állandóan készletben tartok teljes lakberendezéseket, ugyisintén egyes butor-
darabok, mint szekrények, heverő diványok, lószőr, afrik- és ruganyos-matraczo-
kat, tükröket és képeket stb a legolcsóbb árak mellett. — Elvállalok mindennemű
kárpitos munkát úgy helyben, mint vidéken. Átalakításokat is izléseken és jutá-
nyos árban a legujabb rajzok szerint saját műhelyemben készítek. Továbbá a
legujabb szerkezetű és összecsukszó ágybetéttel — divánok és fautelek s a leg-
ujabb tábori ágyakat sodronybetéttel, különösen becses figyelmökbe ajánlva s
pártfogásukat kérve, vagyok

tisztetéttel

MAYER GÉZA
mükárpitos és butorraktáros.

(404.)

Szép munkáért és haladásért.

Jó és szép munkáért.

Jó, szép munka és haladásért.



Klaszovitt György

szíj és nyereggártó
Kolozsivárt Unio-utca


Raktár mindennemű **koosikázó és lovagló szerelvényekből, urak és hölgyek, valamint**
a cs. és k. tisztek részére előírás szerint.

Minden előforduló **szíj és nyereggártó és táskámunka** készítés.

Használt **bámok és nyergék** mindig kaphatók, használt tárgyak megvételnek vagy
becseréltetnek (363.)

Téli és nyári lótakarók raktáron vagy megrendelésre.
Takarítószerek bármely színű bőrhöz kaphatók.

ELSŐ ÉRMEK, ARANY KITÜNTETÉSEK, ALLAMDIJAK stb.



A BALANCE SEPARATOR

lefőlőző-gépek hat hónap alatt kifizetik önönmagukat.

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS és SCHLICHTER

BUDAPEST, VI., ANGYALFÖLD, JÁSZ-UTCZA 7.

(292. II.)

Kézi és erőhajtású tejgazdasági telepek és szövetkezetek teljes berendezése.

✦ Tisztelt vevőinknek hosszabb időre biztos vajpiacot biztosítunk. ✦

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. Jász-utca 7.

Faragó-félc
Csüdsömör-kenőcs.

Biztos hatású szer, osüdsömör, fiám és nyeregtörés ellen.
Faragó-félc

Verseny fluid.

Izom, ízület-rándulás, valamint rokkantság esetében
kiváló eredményt bizonyult.

Mindkét szer, környékbeli több nagyobb uradalomnál, vala-
mint kisebb gazdáknál kipróbálva;

több év óta igen jó eredménnyel használtatik.
Kapható a feltaláló és készítőnél

F A R A G Ó Ö D Ö N

gyógyeresznél (381)

Tót-Komlós Békés-megye.

1 nagy tégly Csüdsömörkeuöcs	2 korona.
1 kis " " " " " " " "	1 " "
1 üveg Versenyfluid 3 deciliter	2 " "

Elsőrangú műkiállítás. (366.)

VILÁG PANORÁMA

KOLOZSVÁR, R. k status-palota.

Belépő díj: 20 kr. gyermekjegy: 10 kr.

Nyitva van mindennap
dél előtt 9-től, este 10 óráig.

Minden hétre új műsorozat.

Ezen a héten: Abbazia, Volosca, Castua stb.

Michelstädter-féle czipógyarak

(360.) Erdélyrészi legnagyobb raktára
KOLOZSVÁR, Főtér 11. sz.

Szabadalmazott

„Triumph“-czipók

egyedül valódiak.

„Ideál“-czipónyujtók

legkényelmesebb kaptafa.

Mindennemű
különlegességek.

Képes, divat-tudósító árjegyzék
minden évadban a n. é.
közönség szives
rendelkezésére.

Legjobb anyag! Legújabb alak!

Legjobb választék mindennemű czipókban!

Minden évadban a legjobb divat!

Legjobb és legkényelmesebb beavatási forrás!



**tejgazdasági eszközöket
vagy gépeket venni szán-
dekozik!**

**tehenészetet akar be-
rendezni!**

**tejgazdasági telepet ki-
ván felállítani!**

**tejszövetkezetet óhajt
létesíteni!**

az forduljon teljes bizalommal hozzánk.

Díjmentesen szolgálunk utbaigazítással, tanácsesal.

Alfa-Separator

(244.) részvénytársaság.

ezelőtt: Pfanhauser A.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 45.

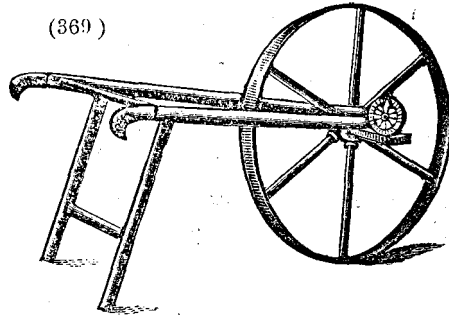
Spanyol szab. 24199. — Belga 142457. — Portugal 3096.

Gazdák figyelmébe!

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen az összes államokban
szabadalmazott Stádel-Torkos-féle

földmérő talyiga,

(369)



mellyel minden tévedés
vagy zavar a mérésnél
teljesen ki van zárva. A
kerék egy ölet ir le, a
küllök a lábakat mutat-
ják, az óralap pedig a
földmért ölek számát és a
gép minden 100 ölnél egyet
cseppet és mér tovább.
A készülék oly egyszerű
és szilárdan gyártott és
oly könnyű, hogy bármely
gyermek által kezelhető,

semmi előismeretet nem kíván és a teljesített munka pontos, gyors
és olcsó Ezen új találmány a gazdák régi baját van hivatva orvos-
olni, mert ki-ki pontosan, gyorsan és olcsón földmérheti a terüle-
tet, azért is a napi fogatmunkatémények ellenőrzésénél, feles,
harmados és conventio földek kiszabásánál stb. stb. kiszámíthatlan
előnyöket biztosít.

A szabadalmazott földmérő-talyiga az 1899. évben megtartott szegedi
országos gazdasági kiállításon „új és figyelemreméltó“ jellel lett
kitüntetve.

A Stádel Károly örökösei gépgyár és vasöntöde Győrött van
kizárólagosan jogosítva e gépet készíteni és elárúsítani és kívánatra
prospektussal szolgál.

Ara egy földmérő talyiganak 36 korona.

**Stádel Károly örökösei,
Győrött.**

Az alábbihoz hasonló számos elismerő-nyilatkozat igazolja e
földmérő talyiga czélszerűségét és használhatóságát.

Stádel Károly örökösei gazdasági gépgyár, Győr.

Köszönettel elismerve az új számoló készülék elküldését, örömmel
szolgál kijelenteni, hogy az önk földmérő talyigája czéljának teljesen meg-
felel és igen praktikus készüléknek bizonyult.

Alkalmam lévén a mérőkészülék pontosságát szigoruan ellenőrizni,
meggyőződtem annak pontosságáról nemcsak sima utakon, hanem tarlón,
szántáson és rögös utakon is

Ezzel ki van mondva, hogy a földmérő talyiga, főképp a gazdaságra
és gazdákra nézve valóban igen czélszerű és sokféleképen használható esz-
köz, mely a mérőlánczezal szemben nagy idő és munkaerő megtakarítást
jelent.

Teljes tiszszalattal
Inkey Béla.

Amerikai szabad. 718814. — Britt-Indiai szabad. 2290.

1900. párisi nemzetközi kiállítás jury tag.

**KÜHNE E.
GAZDASÁGI GÉPGYÁRA MOSONBAN.**

(Blakult 1856.)

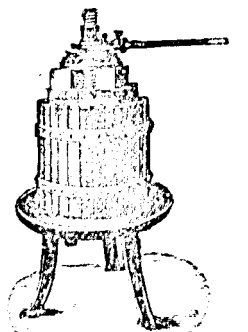
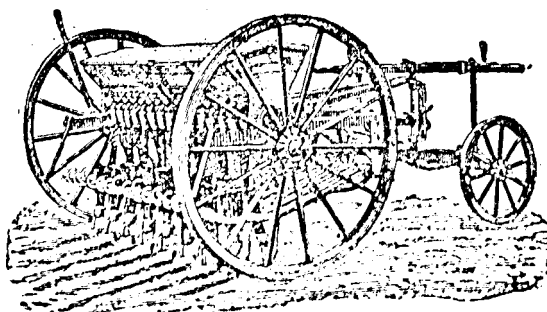
Ajánlja a jelenlegi idényre: rostáit, magtárszelelőit és konkolyválasztókat.
Uj! „Diadal“ rosta és Kayser-féle centrifugalis gabonaosztályozó.

Hirneves „HUNGÁRIA DRILL“ merítő rendszer,
sorvetőit: „MOSONI DRILL“ toló-vető rendszer,
„JUBILEUM DRILL“ kis gazdáknak.

Legjobb Sack-rendszerű ekéit, egyes, kettős és hármas ekéit, a híres és-
rendkívül kedvelt Laacko-féle boronáit, rétre és szántóföldre és hengereit.

A szüreti idényre: borsajtóit különböző nagyságban és szőlőz uzóit.
legjobb minőségben.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körut 57/a. (386.)



Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a Kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Belközép-u.: 11. sz. emelet.

Előre fizetendő

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz levélbélyeg mellékeltek.

KIS HIRDETESEK.

Ezen rovatban minden 20 cm. területű hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona, mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A szöveg 50 szóig terjedhet, ezen felül még egy, vagy — szükség szerint — több ilyen 20 cm.-es terület (együtt, vagy fölött) rendelendő. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni.

LEGNAGYOBB

(368. I.)

iroda, iskolaszer és papír-árúház

Stief Jenő és Társa
KOLOZSVÁRT.

„Zöldfa vendéglő“ Kolozsvárt.

A vidéki intelligencia találkozó helye.

Olcsó és tiszta szobák, olcsó s jó ételek s italok. Pontos kiszolgálás. Külön istálló és kocsiszin.

Tisztelettel
Manás József
(356.) vendéglős.

DROGUERIA.

BURGER FRIGYES

KOLOZSVÁR,
Főtér.

Gyógycikkek, kózszeretek, betegápoláshoz szükséges mindennemű kellékek, illatszeretek, pipere-czikkek dús raktára.
(358.)

Saját gyártmányu hegedők, gordonkák, gitárok, citterák, ezimbalmok, fa- és réz fuvóhangszerek, valamint azok alkatrészeinek nagy választékú raktára; továbbá német és olasz húrokat

Braun Mihály

hangszergyáros (347.)

KOLOZSVÁR, Wesselényi Miklós-u. 18/a.

Mindennemű javítások pontosan és olcsón eszközöltetnek.

Videki megrendelések gyorsan teljesítetnek. Árjegyzék kivanatra ingyen és bérmentve.

MAGYAR IPAR!!!

Az eperjesi Cserépkályhagyár fióktelepe

HIRSCHFELD KÁROLYNÁL

KOLOZSVÁRT.

Barna, bőrbarna, seladonzöld, Chamois és Majolika kályhák egyszerű és díszes kivitelben előnyös áron.

Mutatvány rajzokkal áttekintés végett készséggel szolgálók.

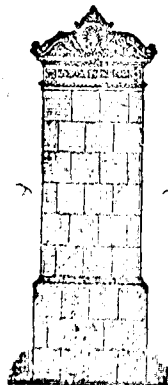
Felállítás

gyári szerelők

által

felelősség mellett.

(344.)



Videki gazdák figyelmébe!

„Orient szálloda“

kávéház és étterem
KOLOZSVÁRT, Nagy-utca.

A modern kor igényeinek megfelelően átalakított vendégszobák; naponként 85 krtól följebb.

Az ételek háziasak, olcsók, borai valódiak, kiszolgálása olcsó és pontos. Szíves partifogást kér: (352.)

a szállótulajdonos.

Csemege szállót, nemesfaj sárga és zöld belü dinnyét,

veszek és eladok nagy mennyiségben.

Ajánlatok: (343.)

Szele Márton

fűszer és csemege kereskedésébe

Kolozsvárt.



BABÓS és TÁRSAI

vaskereskedése KOLOZSVÁRT
Belközép-u. 25. Telefon 351.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát mindennemű vasárúkban u. m. Gazdasági eszközök Becher és Melichar féle Sack mintájú ekek, gép felszerelések, gépolaj gépszij stb.
(351.)



A legjobb minőségű zsebkések ollók, beretvák, konyha-kések, valamint

méhészeti és kerti eszközök

nagy választékban kaphatók

KÚN MATYÁS

késművesnél

KOLOZSVÁRT,
Belmagyar-utca 2. sz.

Javítások és szűrőzések elváltatnak.

Nikkelező telep.

(350.)



Van szerencsém a t. helyi és vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy építettem és deszka raktáramat Nagy-u. 30 sz. alá helyeztem át; azon igyekezem, hogy a t. vevő közönség eddigi szíves partifogását továbbra is kiérdemljem szolid és pontos kiszolgálással.
(354.)

Zélig Samu.

Műlakatos-, Pénzszekrény- és Takaréktűzhely-gyár (348.)

Fekete Sándor

műlakatos

Kolozsvárt,
Széchenyi-tér 20.

Ajánlja e szakokban kiváló és czinos gyártmányait.

Árjegyzékkel készséggel szolgál.

„Angol királynő“

elsőrangú

SZÁLLODA

Kolozsvárt.

Tiszta és olcsó szobák, pontos és figyelmes kiszolgálás.

Valódi jó borok, italok. Vonathoz omnibus közlekedés.
(346.) Mély tisztelettel

Sebesi Pál.



Őszi Albert

ékszerész és órá

nagy raktára

KOLOZSVÁRT,

Wesselényi M.-u. 2.

Hol minden e szakba vágó javítás felvétetik.
(353.)

Biasini szálloda

Kolozsvárt.

Videki urak találkozó helye.

A legkényesebb izlésnek is megfelelően átalakított szobák, étterem s kávéház. — Jó és olcsó ételek s italok. — Figyelmes és pontos kiszolgálás.

Valkovics Samu

(349.) tulajdonos.

Ragadós sertésbetegségek; sertésvész és sertésorbáncz

ellen legbiztosabb védőszer az **Aconit és Arsenik** hom. 100 gramm 30 kr. 5 kilós küldeménynél ingyen csomagolás és porto mentes.

Haszálati utasítással együtt (380.) kapható:

POSEVITZ GUSZTÁV
gyógyszertárban
PANKOTÁN (Arad m.)



Telefon-szám 34.

Szegedi Zoltán

vaskereskedése

Wesselényi M.-u., a postaépület mellett.

Szerszám, vasalás, építkezési és iparos vasanyagok. Konyha, háztartási és gazdasági eszközök.
(362.)



Hazafiak!

(359.)

Üzletünknek 30 év óta megszerzett jó hírnevét továbbra is fenntartani óhajtuk, dacára hogy az általános árfelemelés bekövetkezett, üzletünkben még a régi jutányos árban szolid kiszolgálás mellett minden kézmű, rövidárú, vásznak, cipő, kalap és gyermekjáték kapható és iparkodunk a külföldi árukat honi készítménnyel kicserélni. Nagy raktár **zsebro-bőrből**, különleges férfi és női kivágott gombos és magas fűzős cipő árúknak.

Monogramok és himzések a legújabb minták jutányosan előnyomattatnak.

Központi nagy áruház!
KOHN LAJOS ÉS TÁRSA

Kolozsvár, belhid-utca 24. (a m. kir. posta-palota mellett.)

Meklenburgi fajta-sertés

1 drb másfél éves kan
1 " " " eme
1 " " 6 hónapos kanmalacz
2 " " 6 " ememalacz

válogatott példányokban jutányos ár mellett eladó
Dr. Wolff Gyulánál
Tordán.
(400.)

Minta hentes üzlet

Lévay János

Kolozsvár (391.)

K. monostor-u. Megyeház mellett.

A n. é. közönség becses partifogásába ajánlja minden különleges hentes árúit.

Zeiler Géza

épület és műbádogos
KOLOZSVÁRT

Mátyáskirály-utca 4. sz.

Ajánlja: saját találmányu mézpergetőit, vajkődülőjét és istállólampát.

Mindennemű bádogos munkát s javítssokat jutányos áron elfogad. (392.)

Magasabb qualificatióval és megfelelő gyakorlatlall bíró gazdasz fötiszti, igazgatói vagy más bizalmi állást keres. Időszaki megbízásokra is reflektál.

Első erdélyi ablakredőny-gyár

FRIEDMANN ADOLF

KOLOZSVÁRT.

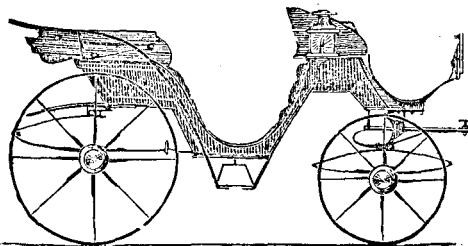
A helyben (Nadas-utca 12. szám a.) létesített ablakredőny-gyárban mindennemű szövött redőny, jalousia és görfüggöny megrendelés szerint gyorsan és pontosan készül.

Megrendelések a tulajdonos lakásán Nagymalom-utca 1a. szám alatt (Bányai ház) levő irodában is eszközölhetők.

Minták és árjegyzék kivanatra bérmentve.

(381.)

Első erdélyi ablakredőny jalousia és faszövőgyár.



Szeszák Ferencz kocsigyártó Kolozsvárt.

Elvállal mindennemű új kocsik elkészítését, valamint kocsijavításokat vagy átalakításokat. (357.)

— Gazdatiszti állást keres vagy ideiglenes munkát is elfogad igen ügyes gyakorlati gazda. Czíme 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

— Kovácsnak ajánlkozik teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmaiba. Czíme 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

— Egy gépész állást vagy nyári cséplést keres. Czíme (336.) alatt a kiadóban.

Gyümölcs és szőlő bor készítő gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomóerő szabályozóval.

A munkaképesség 20% nagyobb mint bármely más sajtónál.

Szőlő és gyümölcs zúzó és bogyo morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők, Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „Syphonia” gyümölcs és szőlővessző permelezők, gyártatnak és szállítanak jótállás mellett a legjobb kivitelben

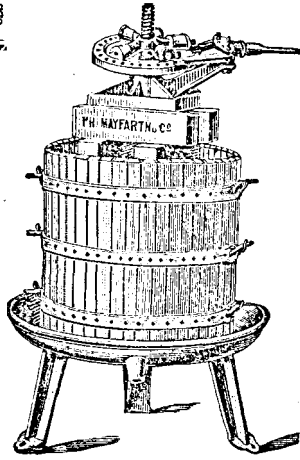
Mayfarth Ph. és Társa cs. kir. kizár. szabad. gazdasági gépgyárak, vasöntöde és gőzhámor. Bécs, II. Taborstrasse 71.

Kitüntetve 400 arany, ezüst és bronz éremmel.

Az országos mezőgazdasági egyesület nagy aranyérme 1899. Szegeden.

Arjegyzekek ingyen és bérmentve. Képviselek és viszontárusitók felvétetnek.

(334.)



GENG ÁKOS

vizvezeték és csatornázási vállalat épület- és műlakatosság,

technikai műhelye

Kolozsvárt, Szentlélek-utca 4. sz.

Kitüntetve a párizsi f. academia levelező tagságával ipari nítasokért

diszérémmel 1892.

Sürgönczim: GENG.

(379.)

Telefon: 298.

Mindennemű vizvezeték és csatornázási munkálatok, fürdőberendezések, angol szagmentes ürszék.

Magán vizvezetékek berendezése gyárak, gazdaságok stb. részére. Világítás és fűtési berendezések, épület- és műlakatos munkák, vaszerkezetek, vasrácsok, villámhárítók, villamos berendezések, telphonok, villany világítások-elektromos accumulátorok stb.

Acetylen világító készülékek, calcium karbiol.



REPCZE ELADÁS

A fogarasi m. kir. állami ménésbirtok igazgatósága folyó évi szeptember hó 26-án délelőtt 11 órakor tartandó zárt írásbeli ajánlati tárgyalás utján

355 q őszi repczét

9 q tavaszi repczét bocsát eladásra.

Eladási feltételeket és repcze mintákat kívánatra küld az igazgatóság.

Budapest, 1900. augusztus hó.

(405.)

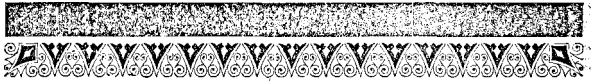
Földmívelésügyi m. kir. Minister.



Eladó Méz!

A legfinomabb erdei színméz $\frac{1}{2}$ kilogrammos üvegekben à 1 korona. kapható az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatalánál!

(375.)



Szőlősajtók és szőlőzúzó

bevált legjobb szerkezet, kitűnő kivitelben, kevés erőszükséglet mellett

nagy munkaképesség.

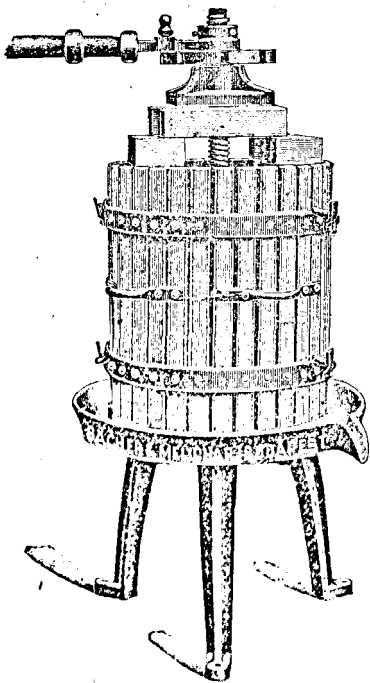
Olcsó ár és kedvező feltételek mellett ajánl

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST,

VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Arjegyzekek ingyen és bérmentve.



Kitűnő minőségű slavoniai

Tölgymakkot

nemkülönb mindenféle erdészeti magot ajánl a

„Magyar magpergető gyár, Faragó Béla Zalaegerszegen.”

Minden kiállításon kitüntetve, legutóbb: Párisban ezüstéremmel.

